

# PARALLEL RAPPORT

til FN's Komité for  
Barnets Rettigheder (CRC)

GRØNLAND 2016  
MIO – Uafhængig Børnerettighedsinstitution (ICRI)



**PARALLEL RAPPORT til FN's Komité for Barnets Rettigheder (CRC)**  
**GRØNLAND 2016 – MIO – UAFHÆNGIG BØRNERETTIGHEDSINSTITUTION (ICRI)**

**UDGIVER** MIO - Børnerettighedsinstitution, Postboks 1290, Issortarfimmut 1A, 3900 Nuuk, Grønland, [www.mio.gl](http://www.mio.gl)

**AUTHORS** Børnetalsmand Aviåja Egede Lynge  
Sekretariatschef Trine Nørby Olesen  
AC-Fuldmægtig Camilla Nymand Petersen  
Frivillig Avijåja Susan Kleist Jepsen

**GRAPHICS** Nuisi grafik

**PRINTING** Nuuk Offset

Rapport på engelsk og grønlandsk findes på [www.mio.gl](http://www.mio.gl)

**ANTAL ORD I RAPPORT: 16.429**

# REFERAT

Denne parallelrapport følger op på afsnittet om Grønland i Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport til FN's Komité for Barnets Rettigheder (CRC).

MIO, der er den nationale Børnerettighedsinstitution i Grønland, har gennem rapporten kommenteret på afsnittene i den 5. periodiske rapport, samt tilføjet statistiske og faktuelle oplysninger, som MIO mener, er nødvendige for at forstå hvilke udfordringer og problemer Grønland har med, at leve op til FN's Konvention om Barnets Rettigheder. MIO stiller sig generelt undrende overfor, at den 5. periodiske rapport ikke afspejler de reelle udfordringer for børn og unge i Grønland og mangler fokus på problemer som omsorgssvigt, vold, overgreb og misbrug.

FN's Konvention om Barnets Rettigheder har været ratificeret i Grønland i mere end tyve år. I 2017 forventes det, at Selvstyret kommer med forslag til hvordan konventionen inkorporeres som lov. Det er endnu ikke alle områder af konventionen som er hjemtaget i Grønland. MIO har gennem undersøgelser og rejser i Grønland afdækket et stort gab mellem konvention, lov og praksis. MIO anerkender de mange enkeltstående indsatser der igangsættes for børn og unge i landet, men ser stadig problemer med at implementere disse regionalt og lokalt, med inddragelse af befolkningen, således de får bedst mulig effekt.

I forhold til indsamling af viden om børn og unge i Grønland, er der fortsat behov for en styrkelse af området. Enkelte instanser arbejder med dataindsamling, men MIO ser endnu et behov for, at indsamle og udvikle undersøgelser og statistik på områder for bl.a. anbringelse, skole, arbejde, fattigdom og generelle levevilkår.

Der er mange problemer på socialområdet for børn, særligt på området for anbringelser af børn udenfor hjemmet, hvor antallet ligger højt i forhold til andre lande i Norden. Undersøgelser og tilsyn med de kommunale socialforvaltninger vidner om problemer med at leve op til de lovmæssige krav, her i blandt anbringes nogle børn i familier uden plejetilladelser og børneattester. Børn mistrives og inddrages ikke i egne sager og sagsbehandlere mangler kompetencer og ressourcer til arbejdet. Enkelte lovgivninger er dog til for at styrke børns rettigheder. I 2017 forventes det, at en ny lov om støtte til børn sættes i kraft, hvor der bl.a. oprettes et nationalt indberetningssystem til bekymringer om børn og unge. Ligesom Forældreansvarslovens ikrafttræden i juli i år, er med til at beskytte børn mod bl.a. fysisk afstraffelse i opdragelsesøjemed. MIO er dog bekym-

ret for, om kommunerne har og får tilstrækkelige ressourcer til at løfte alle de opgaver, der følger med lovgivningerne.

Udfordringer på socialområdet indebærer ligeledes massive antal af sager om vold og seksuelle overgreb mod børn og unge, samt manglende behandling til børn udsat for dette. Børn og unge der vokser op i hjem med misbrug og omsorgssvigt er ligeledes et massivt problem. 27 % af grønlandske børn er udsat for omsorgssvigt i nogen eller alvorlig grad.

På området for sundhed opleves lignende udfordringer og problemer, som der ses i socialområdet. Det landsdækkende hospital mangler en børneafdeling og de forskellige byer og bygder i landet, har store udfordringer med adgang til sundhedsydelser. Der findes kun en pædiater i hele Grønland.

Flere børn lever i hjemmeforhold med socialøkonomiske udfordringer og oplever store sociale problemstillinger i deres dagligdag, her kan bl.a. nævnes genhusning af børn, hvor manglende privatliv og oplevelser som alkoholmisbrug og krænkelser, kan blive et problem.

Børn og unge har ikke samme muligheder for uddannelse. Det er den grønlandske regerings ansvar, at sikre folkeskolelever muligheden for, at komme i uddannelse. Desværre har en meget stor del af elever i folkeskolen ikke adgang til de videregående uddannelser, bl.a. grundet manglende sproglige kompetencer i faget dansk, som ofte er undervisningssproget på mange videregående uddannelser. Flere folkeskoler oplever desuden, at flere elever møder i skole med store sociale problemstillinger, hvilket giver lærerstaben udfordringer med kendskab til social- og specialpædagogisk bistand.

**MIO oplever, at Grønland har problemer med at leve op til FN's Konvention om Barnets Rettigheder i forhold til lige adgang og udvikling, samt på områder i forhold til inddragelse (artikel 12), til beskyttelse (artikel 19) og i forhold til forberedelse til uddannelse (artikel 29). MIO anbefaler, at CRC beder Selvstyret i Grønland udrede og bedre forholdene på særligt disse områder.**

# INDHOLD

7	<b>Introduktion</b>	19	<b>6 Familieliv samt alternativ omsorg</b>
8	<b>1 Gennemførelsesforanstaltninger (art. 4, 42, 44(6))</b>	19	6.1 Familieliv og vejledning af forældre på en måde, der svarer til den løbende udvikling af barnets evner (art. 5)
10	Anbefalinger til Gennemførelsesforanstaltninger (art. 4, 42, 44(6))	19	6.2 Adskillelse fra forældre (art. 9)
10	<b>2 Definition af et barn (art.1)</b>	21	6.3 Familie sammenførelse (art. 10)
10	<b>3 Generelle principper</b>	21	6.4 Ulovlig fjernelse og manglende tilbagevenden (art. 11)
10	3.1 Ikke-diskrimination (art. 2)	21	6.5 Forældres fælles ansvar, bistand til forældre og omsorgsforanstaltninger til børn (art. 18)
11	3.2 Barnets tarv og interesse (art. 3)	21	6.6 Børn afskåret fra familieliv (art. 20)
12	3.3 Retten til livet, overlevelse og udvikling (art. 6)	22	6.7 Adoption, nationalt og internationalt (art. 21)
13	3.4 Respekt for barnets mening (art. 12)	22	6.8 Periodisk tilsyn med anbringelse (art. 25)
13	Anbefalinger til Generelle principper	22	6.9 Sikre inddrivelse af underholdsbidrag til barnet (art. 27(4))
14	<b>4 Frihedsrettigheder m.v.</b>	23	Anbefalinger til Familieliv samt alternativ omsorg
14	4.1 Person registrering ved fødsel og statsborgerskab (art. 7)	23	<b>7 Handicap, grundlæggende sundhed og velfærd</b>
14	4.2 Bevaring af identitet (art. 8)	24	7.1 Overlevelse og udvikling (art. 6(2))
14	4.3 Retten til at søge, modtage og videregive information (art. 13)	25	7.2 Sundhed og sundhedsydelse, navnligt primær sundhedspleje
14	4.4 Retten til tankefrihed, samvittigheds- og religionsfrihed (art. 14)	26	7.3 Forholdsregler til, at forbyde og eliminere alle skadelige traditionsbundne ritualer, inklusiv, men ikke begrænset til, kvindelig omskæring og tidlige og tvangsægteskaber (art. 24(3))
14	4.5 Forenings- og forsamlingsfrihed (art. 15)	26	7.4 Social sikring og omsorgsforanstaltninger til børn og faciliteter (arts. 26 and 18(3));
14	4.6 Beskyttelse af privatliv og omdømme (art. 16)	27	7.5 Levestandard og foranstaltninger, herunder programmer materiel bistand og støtte med hensyn til ernæring, beklædning og bolig, for at sikre barnets fysiske, psykiske, åndelige, moralske og sociale udvikling og reducere fattigdom og ulighed (art. 27, paras. 1-3)
14	4.7 Adgang til information til forskellige kilder og beskyttelse og materiale, der er skadeligt for barnets velfærd (art. 17)	27	7.6 Foranstaltninger til at beskytte børn mod rusmiddelmisbrug (art. 33)
15	4.8 Foranstaltninger til fysisk og psykisk bedring og social reintegration af børn, der er ofre (art. 39)	28	Anbefalinger til Handicap, Grundlæggende Sundhed og Velfærd
15	Anbefalinger til Frihedsrettigheder m.v.		
15	<b>5 Vold mod børn</b>		
15	5.1 Misbrug og vanrøgt, inklusiv fysisk og psykisk bedring og social reintegration (arts. 19 and 39)		
18	5.2 Retten til beskyttelse mod tortur eller anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling (arts. 37(a) and 28(2))		
18	Anbefalinger til afsnittet Vold mod børn		

<b>28</b>	<b>8 Uddannelse, fritid og kulturelle aktiviteter</b>	<b>33</b>	<b>Konklusioner og anbefalinger</b>
29	8.2 Mål for uddannelse også med henvisning til kvaliteten af uddannelse (art. 29)	<b>36</b>	<b>Referenceliste</b>
30	8.3 Kulturelle rettigheder til børn tilhørende grupper af indfødte og minoriteter (art. 30)	<b>38</b>	<b>Bilag</b>
30	8.4 Hvile, leg, fritid, rekreation samt kulturelle og kunstneriske aktiviteter (art. 31)	38	1 – Information om den generelle situation i Grønland
30	Anbefalinger til Uddannelse, fritid og kulturelle aktiviteter	39	2 – Anbringelse udenfor hjemmet
<b>30</b>	<b>9 Specielle beskyttelsesforanstaltninger</b>	40	3 – Børnefattigdom og Genhusning af børn
30	9.1 Børn uden for deres hjemland, der søger beskyttelse som flygtninge, uledsagede asylsøgende børn, internt fordrevne børn, indvandrerbørn og børn ramt af migration (art. 22)	41	4 – MIO anbefaler at CRC stiller følgende spørgsmål til Selvstyret i Grønland
31	9.2 Børn tilhørende grupper af indfødte og minoriteter (art. 30)		
31	9.3 Økonomisk udnyttelse, herunder børnearbejde, med særlig henvisning til gældende lavalder (art. 32)		
31	9.4 Anvendelse af børn til ulovlig produktion af og handel med narkotika og psykotrope stoffer (art. 33)		
31	9.5 Seksuel udnyttelse og overgreb (art. 34)		
32	9.6 Salg, handel (trafficking) og bortførelse (art. 35)		
32	9.7 Andre former for udnyttelse (art. 36)		
32	9.8 Domfældelse af børn, især forbuddet mod dødsstraf og livsvarigt fængsel (art. 37 (a)), og alternative sanktioner baseret på en genoprettende tilgang		
32	9.9 Frihedsberøvede børn, og foranstaltninger til at sikre, at enhver anholdelse, tilbageholdelse eller fængsling af et barn skal anvendes som en sidste udvej og i kortest mulige passende tid, samt at juridisk og anden bistand straks leveres (art. 37 (b)-(d))		
33	9.10 Børn i væbnede konflikter (art. 38), herunder fysisk og psykisk helbredelse og resocialisering (art. 39)		
33	9.11 Fysisk og psykisk helbredelse og resocialisering (art. 39)		
33	9.12 Administration af ungdomsretspleje (art. 40), at der findes specialiserede og særskilte domstole og den gældende kriminelle lavalder		
33	Anbefalinger til Specielle beskyttelsesforanstaltninger		



# INTRODUKTION

## MIO'S KOMMENTERING AF RIGSFÆLLESSKABETS 5. PERIODISKE RAPPORT

I 2011 afgav FN's Komité for Barnets Rettigheder (CRC) sine anbefalinger i forlængelse af den danske regerings 4. periodiske afrapportering til CRC vedrørende Barnets Rettigheder. Disse indeholdt en række anbefalinger specifikt vedrørende Grønland. I denne rapport følges der op på udviklingen i forhold til disse anbefalinger, kommenteres på børns vilkår i Grønland, og kommenteres på afsnittet vedrørende Grønland i den danske regerings 5. periodiske afrapportering til CRC. I rapporten tages også højde for anbefalinger fra Universal Periodic Review (UPR).

Helt overordnet bemærkes det, at den 5. periodiske rapport redegør for mange nye love, strategier, handleplaner og tiltag til løsning af forskellige problemstillinger i forhold til børn og deres familier. Det er dog MIO's vurdering, at implementering af disse ikke er tilstrækkelig. Der ses et for stort gab mellem f.eks. lovgivning og praksis, som det vil fremgå af denne rapport. Statsrapporten redegør netop for de mange tiltag, men undlader i stort omfang at forholde sig til de store udfordringer, der findes for børn i det grønlandske samfund. Under Børnetsmandens rejser, er de største problemer, børn og unge italesætter, alkoholmisbrug og ludomani. Dette drejer sig også om omsorgssvigt, misbrug, manglende forberedelse til uddannelse m.m. Den 5. periodiske rapport afspejler således heller ikke kommunernes udfordringer med at leve op til Børnekonventionens artikel 19. MIO har i sine undersøgelser og rejser rundt i Grønland, bl.a. ved at tale med børn om deres vilkår og rettigheder, afdækket et større gab mellem konvention og praksis, end nødvendigt (Olesen og Holm, 2013; Olesen, 2014; MIO, 2015-16). Der iværksættes mange enkeltstående indsatser, men der ses ikke en holistisk tilgang til barnets udvikling. Børn får i mange tilfælde ikke tilstrækkelig beskyttelse og hjælp og ofte handles der for sent ift. at hjælpe barnet.

Ligeledes forholder Naalakkersuisut ved Selvstyret sig, i den 5. periodiske rapport afsnit om Grønland, heller ikke til de store forskelle i kultur og generelle leveforhold mellem byer og bygder eller mellem store og mindre byer og adgangen til f.eks. sundheds- og sociale ydelser. Det er MIO's vurdering, at indsatserne ikke i tilstrækkelig grad tager højde for disse forhold. For at indsatser og tiltag kan implementeres og få effekt, er det vigtigt, at de er tilpasset kultur og levevilkår og det forudsætter, at man inddrager og hører befolkningen, herunder børnene, på en kulturelt adækvat måde.

## METODE

Denne rapport er udarbejdet af den Nationale Grønlandske Børnerettighedsinstitution MIO. MIO's opgave er at fremme børns rettigheder og interesser i samfundet med udgangspunkt i FN's Konvention om Barnets rettigheder. Institutionen skal:

- Udøve fortalervirksomhed for børn og unge
- Påtale generelle forhold ift. børns vilkår og rettigheder og foreslå tiltag der styrker børns rettigheder
- Give råd og vejledning om rettigheder
- Monitorere om lovgivning og praksis er i overensstemmelse med FN's Konvention om Barnets Rettigheder
- Indsamle viden om børns vilkår. MIO har besøg og indsigtret overfor myndigheder og institutioner

Følgende organisationer har haft mulighed for at kommentere på rapportudkastet: Meeqqat Inuunerissut/Bedre Børneliv (MIBB), Red Barnet, Kalaallit Røde Korsiat, Foreningen Grønlandske Børn (FGB), Inooqqat, Nakuusa, Sorlak, Nanu Børn, Blå Kors, Grønlands Råd for Menneskerettigheder (GRM), IMAK, PIP, NISIIP samt Børnerådet ved MIO.

**Denne rapport følger guidelines fra Child Rights Connect for NGO'er og NHRI'er og der gøres opmærksom på, at afsnit om Grønland i den 5. periodiske rapport fra Danmark ikke følger helt samme opbygning.** MIO vil løbende komme med anbefalinger og forslag til supplerende spørgsmål, hvor dette er relevant.

Inddragelse af børns holdninger er en vigtig del af Børnerettighedsinstitutionen MIO's arbejde og en række af de aktiviteter, institutionen laver med henblik på at monitorere børns vilkår, omfatter interviews med børn eller øvelser hvor børn og unge forholder sig til relevante udfordringer i det grønlandske samfund.

I denne rapport har vi inkluderet børns holdninger til nogle beskrevne emner. Udsagnene er indsamlet under Børnetsmandens rejser i Grønland. Udsagnene repræsenterer således holdninger fra børn med meget forskellige levevilkår og muligheder.

## NGO'ERS BIDRAG TIL DENNE PARALLEL RAPPORT

MIO har i videst muligt omfang, indarbejdet alle modtagne kommentarer fra høringssvar i nærværende parallelrapport. MIO vil gengive Foreningen Grønlandske Børns (FGB) bemærkning til afsnittet om "Lov om støtte til børn" s. 9 i denne rapport. FGB skriver således:

Foreningen Grønlandske Børn (FGB) anser ligesom MIO lovforslaget for, at have potentiale til at styrke børns rettigheder. Dog bemærker FGB (1), at forslaget ikke er vedtaget endnu og (2) at lovforslaget har potentiale til, at sikre børns rettigheder i endnu højere grad end i sin nuværende form. F.eks. kan loven sikre at alle børn får en universel ret til, at lade sig bistå i sociale sager der vedrører dem jf. principperne i FN's Konventionens om Barnets Rettigheder artikel 12. FGB bemærker at det ikke er en forudsætning, at der findes et landsdækkende korps af børnebisidderere for at give børn ret til en bisidder i alle børnesager. Ligesom loven bør sikre en universal ret til bistand, mener FGB at loven bør sikre at der arbejdes mod oprettelsen af et professionelt børnebisidderkorps, som kan sikre at alle børn kan inddrages på en ordentlig måde i respekt for deres rettigheder.

## INFORMATION OM DEN GENERELLE SITUATION I GRØNLAND

Befolkningen i Grønland er meget lille og spredt ud over et meget stort geografisk område i 18 byer og 60 bygder. Den 1. januar 2016 boede der 55.847 indbyggere i Grønland. 48.140 boede i byerne og 7.435 boede i bygderne. Omtrent en fjerdedel af befolkningen i Grønland er børn.

## SOCIAL OG SUNDHED

I 42 % af alle husstande med børn havde forældrene i 2010 en eller flere former for misbrug. De hyppigste former for misbrug er alkoholmisbrug efterfulgt af hashmisbrug og spilleafhængighed (Bjerregaard 2010, Pedersen og Bjerregaard 2012).

## ERHVERV OG INDKOMST

Grønland er en del af det danske Rigsfællesskab med Selvstyre (Grønlands Statistik, 2016). Landets bruttonationalprodukt ligger på 11,060 mia. danske kroner (foreløbigt tal for 2013 i 2005 priser), hvoraf 3,642 mia. er overførsler i form af bloktilskud fra Danmark. Fiskeriet er Grønlands vigtigste erhverv.

## SITUATIONEN PÅ BØRNEOMRÅDET

**MIO stiller sig undrende overfor, at afsnittet om Grønland i Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport ikke afspejler de reelle udfordringer for børn i Grønland og mangler fokus på de helt store problemer: omsorgssvigt, misbrug og manglende uddannelse. MIO vil i bemærkningerne til Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport derfor uddybe udfordringerne på områderne for børn og unges levevilkår.**

Læs mere om den Generelle situation i Grønland i bilag 1.

# 1 GENNEMFØRELSES-FORANSTALTNINGER (ART. 4, 42, 44(6))

Følgende er MIO's kommentarer til Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport afsnit IA, IB og IC om general measures of implementation.

## BEMÆRKNINGER TIL: I.A. FORANSTALTNINGER TIL GENNEMFØRELSE AF KONVENTIONENS BESTEMMELSER

### LOVGIVNING (ANBEFALING, PARA.13)

MIO laver årligt mange høringssvar på forskellige lovmæssige forslag. MIO har i en årrække anbefalet, at der under konsekvensberegninger tages højde for "Konsekvenser for børn og unge". Det er fortsat uafklaret hvorledes FN's Konvention om Barnets Rettighedsregler skal indarbejdes i grønlandsk ret. Skal der ske direkte inkorporering af konventionens bestemmelser i en Inatsisartutlov, eller skal grønlandsk socialret, familieret og børne- og ungeret udsættes for en indledningsvis undersøgelse af hvor vi i øjeblikket opfylder artiklerne i konventionen - og bagefter have de tilbageværende artikler omskrevet til passende grønlandsk ret. MIO finder denne juridiske teknikalitet afgørende for punktet, og spørgsmålet bør afklares allerede i indværende år – og arbejdet med det tilhørende svar igangsættes straks efter.



## KOORDINATION (ANBEFALING, PARA. 15)

Formålet med oprettelsen af fire storkommuner i 2009 var effektivisering og øget kvalitet i kommunal services. Dette er dog ikke realiteten for alle. Flere borgere oplever en serviceforringelse og mange udtrykker et forringet generelt tilsyn med børns vilkår. Det er blevet svært at klage over afgørelser, der er truffet i forhold til børn og det kan være svært at komme i kontakt med sin kommunale sagsbehandler. Kommunesammenlægningen har samtidig medført et øget arbejdspress på få kommunale medarbejdere, der bevirker en ringere service i børne- og ungesager.

## NATIONAL STRATEGIPLAN (ANBEFALING, PARA 17)

Mere end tyve år efter ratificeringen af konventionen i Grønland blev der fremsat et lovforslag i Inatsisartut om inkorporering af konventionen som lov i Grønland. Forslaget blev imidlertid udskudt og Naalakkersuisut blev af Familie- og Sundhedsudvalget ved Inatsisartut, pålagt senest i 2017 at fremsætte et forslag til inkorporering af konventionen som lov. Konventionens endnu manglende indskrivning i loven ændrer dog ikke på, at konventionen kan påberåbes og anvendes i forbindelse med klager til Naalakkersuisut. Det skal påpeges, at der i gældende grønlandsk lovgivning om hjælp til børn og unge står skrevet, at Landstyret er forpligtet til at gennemføre FN's Konvention om Barnets Rettigheder (LTF nr. 1 af 15. april 2003 om hjælp til børn og unge § 3). Dette bevirker ikke, at landet er foruden omfattende svigt af børn og unge. Der synes, jf. afsnittet om "Legislation" ovenfor, at mangle en reel juridisk debat i landet om den eksakte implementeringsform af FN's Konvention om Barnets Rettigheder.

**Alle områder omfattet af FN's Konvention om Barnets Rettigheder er endnu ikke hjemtaget i Grønland.** Dette af hensynet til Rigsfællesskabet og særlige bestemmelser i grundloven. Det drejer sig om områderne statsforfatning, statsborgerskab, Højesteret, udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitik samt valuta- og pengepolitik.

## MONITORERING (ANBEFALING, PARA. 20)

Inatsisartutlov nr. 11 af 22. november 2011 om Børnetalsmand og Børneråd, som omhandler den Nationale Grønlandske Børnerettighedsinstitution MIO, er blevet vedtaget som en del af implementeringen af artiklerne i FN's Konvention om Barnets Rettigheder. MIO består af en Børnetalsmand, et børneråd og et sekretariat med en meget lille normering til et land med omfattende svigt og så store geografiske

udfordringer. De få ressourcer hertil kan og vil gøre monitoreringen af børns rettigheder til en vanskelig opgave.

MIO er en talsmandsinstitution for børn. Børnetalsmanden kan ikke træffe afgørelser i enkeltsager, men kan komme med udtalelser og har adgang til information om børns vilkår i offentlige og private institutioner. Børnetalsmanden og MIO har et tæt samarbejde med flere organisationer, bl.a. den grønlandske Ombudsmand, som tager imod klager fra børn, unge og voksne. **I finanslovsforslaget for 2017 fremgår det, at udgiftsafholdelsen til implementering af at tydeliggøre og muliggøre børns klageadgang endnu ikke er afklaret** (Grønland Selvstyre, 2016). MIO anbefaler, at Grønland tiltræder Valgfri protokol af 28. februar 2012 til FN-konventionen om barnets rettigheder vedrørende individuel klageadgang.

MIO samarbejder med Institut for Menneskerettigheder i Danmark (IMR) og Det Grønlandske Råd for Menneskerettigheder (GRM) samt NGO på børneområdet.

## FORDELING AF RESSOURCER (ANBEFALING, PARA. 22)

**Den 5. periodiske rapport omtaler under dette punkt udfordringer på uddannelsesområdet. MIO henviser til afsnit 8 Education, leisure and cultural activities for yderligere informationer og kommentarer til dette.**

## DATA INDSAMLING (ANBEFALING, PARA 24)

Den 5. periodiske rapport henviser i dette afsnit til, at dataindsamling i de seneste år er højt prioriteret. MIO ser et stort behov for yderligere styrkelse af dette område. Der findes enkelte forskellige instanser, der beskæftiger sig med data indsamling. Her i blandt kan nævnes: Buffi, som er en nyoprettet afdeling, der beskæftiger sig med Børne-, Ungdoms- og Familieforskning. Nyoprettede Allorfik, der er et Videnscenter for Misbrug og Tidlig Indsats. IPIS, som er et videns- og rådgivningscenter om handicap. Grønlands Statistik der er en samordning af samfundets offentlige statistik underliggende Grønlands Selvstyre. **På trods af den eksisterende dataindsamling er der behov for løbende viden om udviklingen på specifikke områder, bl.a. børns levevilkår, fattigdomsområdet, misbrugsområdet og som beskrevet områder som anbringelse, handicap, skole, arbejde o. lign. MIO anerkender, at der på kommunalområdet eksisterer nogle systemer, som kan indsamle data. Der er dog behov for udvikling af systemerne, ligesom der er behov for, at medarbejdere i kommunerne får oplæring i at benytte sig af dem.**

## BEMÆRKNINGER TIL: I.B. UDBREDELSE AF KENDSKAB TIL KONVENTIONEN

### UNDERVISNING TIL STUDERENDE OG FAGFOLK OM BØRNS RETTIGHEDER

I sine seneste anbefalinger til Danmark og Grønland udtrykker CRC bekymring for, at undervisningen af professionelle, der arbejder med børn, ikke omfatter FN's Børnekonvention. CRC gentager desuden sin anbefaling fra tidligere om, at der skal udarbejdes systematiske undervisningsprogrammer om menneskerettigheder og særligt børns rettigheder for alle, der arbejder professionelt. Det gælder blandt andet dommere, advokater, lærere, politiet, offentligt ansatte, lokale myndigheder og social- og sundhedspersonale.

I november 2014 påbegyndte MIO og Institut for Menneskerettigheder et samarbejde om undervisning af lærerstuderende ved Ilinniarfissuaq i børns rettigheder, således at de kommende lærere på sigt vil kunne undervise børn og unge i folkeskolen om rettigheder. **MIO håber, at lærerstuderendes curriculum fremover kommer til at indeholde børns rettigheder. MIO har desuden anbefalet, at undervisning i FN's Konvention om Barnets Rettigheder også bliver en fast del af curriculum på uddannelser for pædagoger og socialrådgivere i Grønland.**

## BEMÆRKNINGER TIL: I.C. DELTAGER STATERNE SKAL GØRES DERES RAPPORTER TILGÆNGELIGE FOR OFFENTLIGHEDEN

Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport samt MIO's parallelrapport vil være tilgængelige på MIO's hjemmeside på flere sprog.

## Anbefalinger til Gennemførelsesforanstaltninger (art. 4, 42, 44(6))

### MIO ANBEFALER AT CRC STILLER FØLGENDE SPØRGSMÅL TIL SELVSTYRET I GRØNLAND:

- Hvilke tiltag gøres der for at styrke dataindsamling og følge op på undersøgelser.
- Hvordan sikres det, at gabet mellem FN's Konvention om Barnets Rettigheder og praksis mindskes?
- Påtænker Grønland at tiltræde den Valgfrie protokol af 28. februar 2012 til FN's Konvention om Barnets Rettigheder vedrørende individuel klageadgang.

- Påtænker Grønland, at FN's Konvention om Barnets Rettigheder bliver en fast del af curriculum på relevante uddannelser.

## 2 DEFINITION AF ET BARN (ART.1)

Ingen kommentarer til Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport.

## 3 GENERELLE PRINCIPPER

Følgende er MIO's kommentarer til Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport afsnit III.A., III.B. og III.C. om generel principles.

### 3.1 Ikke-diskrimination (art. 2)

MIO har ikke kendskab til sager vedrørende diskrimination af børn og unge i Grønland. Dette kan hænge sammen med Grønlands utilstrækkelige lovgivning på ligebehandlingsområdet. I den 5. periodiske rapport henvises der til Kriminalloven for Grønland fra 2010 § 100, hvoraf det fremgår, at det er "*a violation publicly or with intent of wider dissemination to put forward statements that threaten, ridicule or degrade a group of people due to their race, skin colour, national or ethnic origin, religion or sexual orientation*". Dette gælder kun strafferetslige sager og omhandler derfor ikke civilretslige sager. I Grønland findes der kun en kønsligestillingslov og ikke en lov om forbud mod diskrimination på grund af race/ethnicitet, alder, handicap, religion/tro. Der findes ej heller et klageorgan herfor. Det betyder, at børn ikke kan få behandlet klager over diskrimination på grund af køn, handicap, etnicitet eller seksuel mv. og dermed ikke nyder fuld beskyttelse.

I forbindelse med indsamling af viden om børn og unge i Grønland har MIO alligevel fået kendskab til børn og unge, som føler sig uværdigt behandlet i deres hverdag og skolegang f.eks. pga. deres sprog.

*”Eleverne på skolen skal tilpasse sig de danske lærere, hvilket kan resultere i vredesudbrud og elever kan komme til at bedømme sig selv som uværdige og ikke dygtige. Nogle giver op ved terminsprøverne, da de føler, at de allerede bedømmes til at være dårlige til dansk” (Elev, Østgrønland 2016).*

## TALSMAND FOR HANDICAPPEDE

I foråret 2016 blev det politisk besluttet at nedsætte en talsmandsinstitution for handicappede. Af forslag til finanslov 2017 fremgår det, at der er afsat 2,5 mio. kr. til oprettelsen af denne. Arbejdet med at etablere talsmandsinstitutionen skal først til at gå i gang. MIO stiller spørgsmålstegn ved, om det er tilstrækkelig ressourcer til at kunne varetage opgaven, herunder f.eks. den landdækkende monitorering af vilkår for børn med handicap.

## 3.2 Barnets tarv og interesse (art. 3)

### FORÆLDREANSVARSLØVEN

Den 1. juli 2016 trådte Forældreansvarsloven i kraft for Grønland. Forældreansvarslovens vigtigste hensyn er til barnet og afgørelser skal nu tages med udgangspunkt i barnets egne synspunkter, samt i hvad der er bedst for barnet. Med loven ophæves ligeledes revselsesretten. Fra 1. juli 2016 er enhver fysisk afstraffelse af børn at betragte som ulovlig vold. **MIO mener Forældreansvarsloven er en styrkelse af børn og unges rettigheder både i forhold til beskyttelse mod vold og i forhold til barnets ret til samvær med begge forældre.** Loven regulerer spørgsmål om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær. Loven indeholder også mere specielle bestemmelser om undtagelsesvis adgang for andre end forældre til samvær med et barn, herunder eksempelvis for adoptivbørn med deres oprindelige familie.

For børn født efter 1. juli 2016 gælder nu, at deres forældre automatisk har fælles forældremyndighed, hvis bare forældrene inden for de sidste 10 måneder, før barnets fødsel, enten har været gift eller har haft fælles folkeregisteraftale.

## LOV OM STØTTE TIL BØRN

I 2017 forventes ikrafttrædelsen af den nye Inatsisartutlov om støtte til børn. Der er afsat 21,7 mio. kr. i 2017, 21,1 mio. kr. i 2018 og 19,1 mio. kr. fra 2019 til imødegåelse af forventede økonomiske konsekvenser og disse midler skal anvendes til forskellige initiativer indeholdt i lovforslaget, bl.a. efterværn, tilbud til vordende forældre og et nationalt indberetningssystem (Grønlands Selvstyre, 2016). **MIO anser lovforslaget som en styrkelse af børns rettigheder, særligt i forhold til artikel 12 om inddragelse af børn samt artikel 19 om beskyttelse, men er dog samtidig bekymret for, om kommunerne har og får ressourcerne til at løfte de opgaver, der følger.**

## ANBRINGELSER OG KOMMUNERNES SAGSBEHANDLING

Der har gennem de sidste år været stor fokus på problemer på det sociale forvaltningsområde. Undersøgelser dokumenterer, at mange børn mistrives og de kommunale socialforvaltninger har problemer med at leve op til de lovmæssige krav. F.eks. har MIO med rapporterne ”Et menneske er et menneske” (Olesen og Holm 2013), en interviewundersøgelse med 33 anbragte børn og ”Fra lov til praksis” (Olesen 2014), en undersøgelse af arbejdet med børnesager i de kommunale forvaltninger, dokumenteret, at kommunerne langt fra lever op til konventionen f.eks. i forhold til inddragelse af børn og unges holdninger (art. 12) og har store udfordringer ift. at leve op til national lovgivning. Undersøgelserne viste, at der i mange tilfælde ikke blev udarbejdet de lovpligtige handleplaner for anbragte børn, hvilket bevirkede, at børnene ikke var inddraget i det, der var planlagt for dem.

*”To dage før afrejsen fik jeg at vide, at jeg skulle rejse. Min mor fortalte mig ikke, at der blev arbejdet på det. Først da jeg var til samtale på kommunen, fik jeg det at vide” Pige, 14 år (Olesen, 2013).*

Sagsbehandlerne udtrykte afmagt ift. opgaverne, dels på grund af for mange sager, dels på grund af manglende kompetencer og tilbud som kan støtte familierne og deres børn. Flere sagsbehandlere oplyste, at der på grund af sagspresset kun kan reageres på de allermost alvorlige bekymringer som f.eks. henvendelser om seksuelt misbrug eller vold. Dette understøttes af redegørelser og tilsynsrapporter<sup>1[1]</sup> fra Naalakkersuisut, som viser en lang række svigt overfor udsatte børn og unge, hvor kommuner i en årrække har undladt at gribe ind trods underretninger om mistriksel og seksuelle overgreb.

1 Tilsynsrådet kan kontaktes her: [http://naalakkersuisut.gl/da/Naalakkersuisut/Nyheder/2016/03/100316\\_tilsynsraad](http://naalakkersuisut.gl/da/Naalakkersuisut/Nyheder/2016/03/100316_tilsynsraad)

I den 5. periodiske rapport behandles udfordringerne på dette område kun overfladisk med en reference til behovet for øget støtte og supervision af sagsbehandlere, mens omfanget af problemerne – og konsekvenserne for de børn, det vedrører, ikke italesættes. Det undrer MIO, at udfordringerne på det sociale område og den manglende generelle hjælp til børn og unge prioriteres så lidt i den statslige rapport.

MIO anerkender, at Naalakkersuisut har taget problemerne alvorligt. I 2015 udarbejdede Departementet for Familie, Ligestilling og Sociale Anliggender en rapport, som afdækkede antallet af anbragte børn, anbringelsesform og hvorvidt der var udarbejdet handleplaner for disse børn. Rapporten viste, at der i 500 ud af 642 anbringelser manglede handleplaner eller opdatering af disse og der blev efterfølgende rettet op på dette.<sup>2[2]</sup> Samme departement åbnede Den centrale Rådgivningsenhed (DCR) i november 2015, som har til formål at rådgive og understøtte kommuner på området for udsatte børn og unge, samt videreudvikle den organisatoriske og socialfaglige praksis på myndighedsområdet. Børnetalesmandens rapporter fra rejser i Grønland<sup>3[3]</sup> og tilsynsrapporter fra 2016 bekræfter, at der stadig sker store svigt.

Inatsisartut vedtog i 2016 en lov om ændring af Landstingsforordning om socialvæsenets styrelse og organisation, som giver Naalakkersuisut mulighed for i en periode at overtage forvaltningen af socialområdet i en kommune, hvis tilsyn viser, at en kommune i uacceptabel grad ikke efterlever lovgivningen på f.eks. børne- og ungeområdet.

**MIO er dog bekymret for, om der er tilstrækkelige ressourcer – både i form af økonomiske ressourcer og kompetencer – til at løfte arbejdet i de mange børn og ungesager.**

## 3.3 Retten til livet, overlevelse og udvikling (art. 6)

### ELEVER OG STUDERENDE

Der er et stort frafald på uddannelser over folkeskoleniveau. I 2013 faldt 663 ud af 1390 fra påbegyndte uddannelser i Grønland<sup>4</sup>. Som et initiativ til at forebygge dette er der etableret en Studenterrådgivning, som bl.a. tilbyder hjælp og støtte fra psykologer, socialrådgivere, psykoterapeuter samt medarbejdere med psykoterapeutisk efteruddannelse.

Studenterrådgivningen ligger under initiativet National Center for Vejledning. Rådgivningen er dog kun åben i fem byer og er målrettet uddannelsessøgende på GUX, brancheskolerne, de videregående uddannelser, lærlinge og borgere i Piareersarfiit-forløb i hele Grønland. Studenterrådgivningen tilbyder vejledning til studerende i andre byer såfremt de enkelte uddannelsesinstitutioner gør rådgivningen opmærksom herpå.

Det kan i samme forbindelse nævnes, at børn i folkeskolealderen har flere muligheder for støttende og rådgivende samtaler. Flere skoler i landet har forskellige samtalepartnere ansat til dette. Hvor mange vides dog ikke. Børnetalesmandens rejser i Grønland tyder alligevel på, at der er stort behov for socialfagligt ansatte i skolerne, som ikke er dækket.

### FINANSIERING AF HJÆLPELINJER

I Grønland findes der forskellige rådgivningslinjer. De nationale rådgivningslinjer er til selvmordstruede- og pårørende, en linje til personer udsat for seksuelle overgreb, en telefonrådgivning til børn og unge, en familierådgivnings-telefon samt MIO's SMS rådgivning ligeledes til børn og unge. Her udover findes der forskellige lokale rådgivninger til bl.a. familier. Ingen rådgivninger har åbent i døgn drift, men kun få timer dagligt.

Størstedelen af rådgivningerne bevilliges midler af Selvstyret. Hvert år er børns og unges (og voksnes) mulighed for at søge denne hjælp, afhængig af, at der er midler hertil. Nogle af rådgivningerne er delvist finansieret af Selvstyret. Behovet for rådgivningslinjerne er stort, heraf kan bl.a. nævnes MIO's SMS rådgivning, der siden åbningen i oktober 2013 har haft over 1000 rådgivningsforløb med børn og unge årligt. Henvendelserne er mange og alvorlige og omhandler alt fra skilsmisser, mobning samt seksuelle overgreb, vold og trusler

2 <http://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Publications/Familie/DK/Rapport%20Afd%C3%A6kning%20Handleplaner%20Anbragte%20%20B%C3%B8rn%20og%20Unge.pdf>

3 *Rapporter fra Børnetalesmandens rejser kan rekvireres ved MIO eller hentes på [www.mio.gl](http://www.mio.gl).*

4 [www.stat.gl](http://www.stat.gl)

om selvmord. Der er et stort behov for fast finansiering til rådgivningslinjerne.

## SELVMORD

Særligt sidstnævnte årsag om henvendelser til MIO's SMS-rådgivning bør tages alvorligt, da antallet af selvmord blandt unge – også unge under 20 år – er en stor udfordring i Grønland<sup>5</sup>.

Det har i årtier været kendt, at antallet af selvmord er langt højere end i andre lande, Grønland sammenligner sig med. **MIO anbefaler at man i samarbejde med lokalsamfundene udarbejder regionale og lokale strategier for nedbringelse af antallet af selvmord.**

**MIO henviser til afsnit 7.1 Overlevelse og udvikling (art. 6 (2)) hvor området er beskrevet.**

## 3.4 Respekt for barnets mening (art. 12)

### MANGLENDE INDDRAGELSE

**I Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport er det beskrevet, at sagsbehandlere nu kan få vejledning i sager, der omhandler børn. Der er dog endnu udfordringer i praksis, som MIO finder vigtige at påpege.** Børn og unge i Grønland oplever store svigt (jf. afsnit 3.2) og der har gennem de sidste år været megen fokus på problemer på det sociale forvaltningsområde. Der er dokumentation for, at de kommunale socialforvaltninger har problemer med sagsbehandlingen og på flere områder ikke lever op til de lovmæssige krav. Der er mange eksempler på, at børn og unge anbringes og hjemgives uden dokumentation for og imod, at der ikke bliver udarbejdet handleplaner og at børnene ikke bliver inddraget.. Der findes flere eksempler på manglende inddragelse af børn og unge i egne sociale sager, f.eks.:

*"Jeg ville gerne have været spurgt, om jeg helst vil være på børnehjem eller om jeg vil have plejeforældre"* Pige 15 år (Olesen, 2013).

*"Jeg vil ikke være plejebarn, jeg vil bo hos mine forældre!!!"* Dreng, 14 år (MIO, 2016).

Rapporten "Et menneske er et menneske" udarbejdet af MIO, var baseret på interviews med 33 anbragte børn rundt omkring i landet. Rapporten understøtter, at det kniber med inddragelsen af børnene. De store børn inddrages for eksempel ikke i arbejdet med handleplaner (Olesen og Holm 2013).

Undersøgelsen "Fra lov til praksis" peger desuden på, at flere sagsbehandlere sidder med så mange sager, at reaktionstiden på anbringelsessager er alt for lang og i nogen tilfælde resulterer de knappe ressourcer i manglende sagsbehandling (Olesen, 2014). *"Børn under 10 år inddrages enkelte gange, hvor det efter en konkret vurdering findes hensigtsmæssigt"* (ibid.). Sagsbehandlerne fortæller, at de ikke altid inddrager børnene grundet tids- og arbejdspress.

**Der bør sikres faglige ressourcer og kompetencer til inddragelse af børn i kommunerne. Der bør endvidere sikres strukturer og procedurer for inddragelse af børn og unge.**

### BØRNEBISIDDER NAJORTI

Børn har ret til at blive hørt og inddraget i forhold der vedrører dem. Det bør være en fast del af kommunernes sagsbehandling på børne- og ungeområdet. Med åbningen af MIO i 2013 fik børn og unge et talerør gennem Børnetsalsmanden og i 2015 åbnede MIO og Foreningen Grønlandske Børn (FGB) op for muligheden for, at børn og unge kan få en "Børnebisidder Najorti" til at hjælpe dem med at forstå kommunens sagsbehandling samt udtrykke, hvad deres oplevelser og holdninger er i kommunale sager, der omhandler dem.

## Anbefalinger til Generelle principper

### MIO ANBEFALER AT CRC STILLER FØLGENDE SPØRGSMÅL TIL SELVSTYRET I GRØNLAND:

- Vil Selvstyret arbejde for at der udarbejdes handleplaner i samarbejde med kommunerne for hvordan gældende lovgivning sikres, herunder i forhold til inddragelse?
- Vil Selvstyret udarbejde en plan for kompetenceudvikling af det socialfaglige personale på børneområdet?
- Vil Selvstyret arbejde for, at børn og ungeområdet opprioriteres i Naalakkersuisut og kommunernes prioritering af ressourcer?
- Vil Selvstyret arbejde for, at Grønland reviderer diskriminationslovgivningen og udarbejder en samlet lov,

<sup>5</sup> [http://www.si-folkesundhed.dk/Ugens%20tal%20for%20folkesundhed/Ugens%20tal/19\\_2015.aspx](http://www.si-folkesundhed.dk/Ugens%20tal%20for%20folkesundhed/Ugens%20tal/19_2015.aspx)

som beskytter alle grupper mod diskrimination, inden for såvel som uden for arbejdsmarkedet.

- Vil Selvstyret sikre fast finansiering af nationale rådgivningslinjer (telefon, SMS o.lign.) samt en forøgelse af åbningstiderne hertil?
- Vil Selvstyret udarbejde regionale og lokale strategier i samarbejde med lokalbefolkningen til nedbringelse af antallet af selvmord?

## 4 FRIHEDSRETTIGHEDER M.V.

Følgende er MIO's kommentarer til Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport afsnit IV.F. og IV.G. om civil rights and freedoms.

### 4.1 Person registrering ved fødsel og statsborgerskab (art. 7)

Ingen kommentarer til Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport.

### 4.2 Bevaring af identitet (art. 8)

Ingen kommentarer til Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport.

### 4.3 Retten til at søge, modtage og videregive information (art. 13)

Der er i Grønland meget begrænset adgang til udviklende information tilpasset børn- og ungemålgruppen i radio og tv.

### 4.4 Retten til tankefrihed, samvittigheds- og religionsfrihed (art. 14)

Ingen kommentarer til Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport.

### 4.5 Forenings- og forsamlingsfrihed (art. 15)

Ingen kommentarer til Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport.

### 4.6 Beskyttelse af privatliv og omdømme (art. 16)

MIO henviser til afsnit 5.2 Retten til beskyttelse mod tortur eller anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling (arts. 37(a) and 28(2)) vedr. oplysninger om magtændelse.

### 4.7 Adgang til information til forskellige kilder og beskyttelse og materiale, der er skadeligt for barnets velfærd (art. 17)

#### RET TIL INFORMATION

I Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport nævnes de 3000 folkeskoleelever samt pædagoger, der i to kommuner har modtaget iPads. En iPad er dog ikke betydende med tilgængelig information. I et antal mindre byer og bygder er der kun adgang til brug af internettet gennem skolens eller bibliotekets stationære computer (mange biblioteker ligger på skolen). I 2014 oprettede MIO et panel bestående af 6.- 7. klasses folkeskoleelever. MIO brugte panelet til at høre eleverne om deres brug af internet og sociale medier (MIO, 2015). Ud af 910 elevs besvarelser fandt man, at 33 % benyttede internettet dagligt. Over halvdelen af eleverne benyttede internettet over deres smartphone, herefter benyttede de tilgængelige computere eller tablets på skolen eller i hjemmet. Internettet blev primært brugt til sociale medier, dog benyttede 1/3 af eleverne internettet til at læse

(primært lokale) nyheder. Denne undersøgelse er dog kun begrænset til aldersgruppen nævnt.

**Børns adgang til information fra forskellige kilder er begrænset og det er primært børn og unge i større byer, der har mulighed for at indhente viden gennem flere medier.**

## BESKYTTELSE MOD SKADELIG INFORMATION

Beskyttelse mod skadelig information på f.eks. internet og mobiltelefon er et forholdsvis nyt område i Grønland og der er behov for yderligere undersøgelser om, hvilken betydning internettet har fået for børn og unge.

I Grønland findes der på markedsføringsområdet (endnu) ingen regler om beskyttelse til børn og unge. Man kan frit reklamere og opfordre til brug af f.eks. alkohol og cigaretter. Det er kun et spørgsmål om den enkelte butikskædes holdning til reklame, om børn og unge skærmes fra skadelig markedsføring, der kan påvirke deres sundhed og trivsel. Alkohol bliver debatteret politisk dette efterår.

## 4.8 Foranstaltninger til fysisk og psykisk bedring og social reintegration af børn, der er ofre (art. 39)

MIO mener, at nærværende afsnit i Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport er mangelfuldt og undrer sig over områder omhandlende omsorgssvigt, vold og seksuelle overgreb ikke er beskrevet. MIO vurderer desuden at hjælpen ift. svigt og overgreb ikke er tilstrækkelig og ofte er afhængig af, hvor man bor i Grønland. Således vil børn i bygder have færre muligheder for at få hjælp end børn i de større byer.

*”Dem med særlige behov får ikke den nødvendige hjælp, de har brug for” Folkeskoleelev, Nordgrønland (MIO, 2015).*

MIO henviser til 5.1 Misbrug og vanrøgt, inklusiv fysisk og psykisk bedring og social reintegration (arts. 19 and 39).

## UNDERRETNINGSPLIGT

Alle borgere i Grønland har underretningspligt og alle der arbejder med børn og unge har *skærpet* underretningspligt. Underretninger gives til kommunen. Underretningspligten er til for at beskytte børn og unge mod forhold, der kan sætte deres sundhed eller trivsel i fare. Hvis kommunen modtager en underretning om et barn, har de pligt til at undersøge forholdene omkring barnet. Det er dog således, at Selvstyrets

tilsynsrapporter for alle kommuner vidner om manglende eller langsommelig handling på underretninger fra kommunens side (Selvstyret, 2016). Manglende handling på underretninger kan i værste fald medføre, at børn dør. Problematikken oplevede MIO i Østgrønland, hvor det fra skolens ledelse udtrykkes, at der ikke handles på underretninger: *”Hvis systemet virkede, ville der være langt flere underretninger. Man føler sig til grin, hvis man underretter”* (MIO, 2016). Samme oplevelse havde Børnetsalsmanden i Nordgrønland.

## Anbefalinger til Frihedsrettigheder m.v.

### MIO ANBEFALER AT CRC STILLER FØLGENDE SPØRGSMÅL TIL SELVSTYRET I GRØNLAND:

- Hvordan vil Selvstyret styrke børns adgang til information uanset hvor man er bosat i landet?
- Hvordan vil Selvstyret sikre målrettede indsatser og lige adgang til hjælp og resocialisering efter svigt, misbrug, vold og overgreb?

## 5 VOLD MOD BØRN

Følgende er MIO's kommentarer til Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport afsnit V.A., V.B., V.C., V.D., V.E. og V.F. om violence against children.

### 5.1 Misbrug og vanrøgt, inklusiv fysisk og psykisk bedring og social reintegration (arts. 19 and 39)

**MIO finder disse afsnit omhandlende svigt, misbrug, vold og overgreb mod børn i Grønland mangelfulde. MIO finder det positivt, at der er udarbejdet en strategi mod vold, men området er samtidig yderst vigtigt at få beskrevet, således at omfanget af svigt, vold, misbrug og overgreb mod børn og unge i Grønland tydeliggøres. Der er store**

**udfordringer på dette område og det er MIO's bekymring, hvordan man vil fordele og igangsætte ressourcer hertil, således strategierne implementeres i praksis og får effekt. Det er bemærkelsesværdigt, at professionelle, der arbejder med området, ikke kender strategien, hvilket gør implementeringen i praksis vanskelig.**

## LOVGIVNING

MIO henviser til afsnit 3.2 Barnets tarv og interesse (art. 3) vedr. kommentarer til - den i Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport beskrivelse af - Forældreansvarsloven.

## VOLD

Vold er et omfattende problem i Grønland. En befolkningsundersøgelse fra 2010 har vist, at i alt 59 % af befolkningen har været udsat for vold eller trusler om vold på et tidspunkt i deres voksne liv (Bjerregaard og Aidt 2010).

Rapporten "Unge trivsel i Grønland 2011" viser, at én ud af seks unge har oplevet fysisk vold på egen krop fra mindst en forælder og at én ud af ti har oplevet grov fysisk vold på egen krop fra mindst en af forældrene (Pedersen og Bjerregaard 2012). Procentvis flere piger udsættes for eller er vidne til fysisk vold og konflikter i hjemmet (ibid.). Der ses også en sammenhæng mellem vold i familien og børnenes oplevelse af familiens ressourcer, således at børn, der oplever familien som mindst velhavende, i højere grad har været udsat for fysisk vold (ibid.).

I 2011 angav 24,8 % piger og 12,1 % drenge, at de var blevet skældt ud eller hånet i forbindelse med konflikter i hjemmet; 5,6 % af pigerne og 2,8 % af drengene angav, at de var blevet truet med vold i forbindelse med konflikter i hjemmet (Pedersen og Bjerregaard 2012). Samme undersøgelse viste, at én ud af ti unge har været vidne til grov fysisk vold mod mor inden for det seneste år (ibid.).

Mange børn vokser op med fysisk vold i hjemmet, mens hyppigheden af vold uden for familien, for eksempel i skolen, er mindre belyst. "HBSC-undersøgelsen 2014" anslår, at 22 % af børn og unge i folkeskolen har været oppe at slås inden for det seneste år, flere drenge end piger (Bjerregaard et al., 2015).

*"Ingen børn bør udsættes for seksuelle overgreb. Ingen børn bør udsættes for vold og overgreb" Folkeskolelev, Nordgrønland (MIO, 2015).*

## REVELSESRETTEN OG KAMPAGNER MOD VOLD

CRCs anbefalinger til Grønland efter sidste afrapportering inddrager bl.a., at der blev lavet kampagner om, at man ikke må revse eller bruge andre skadelige måder i opdragelsen af børn. Den 1. juli 2016 trådte Forældreansvarsloven i kraft for Grønland. **Med loven ophæves revselsesretten og fra 1. juli 2016 er enhver fysisk afstraffelse af børn at betragte som ulovlig vold. MIO henviser til yderligere oplysninger i afsnit 3.2 Barnets tarv og interesse (art. 3).**

Allerede i 2013 fremsatte Selvstyret et forslag til en Strategi og handlingsplan mod vold gældende fra 2014-2017. I forbindelse med denne har der været forskellige kampagner mod vold bl.a. nye hjemmesider med oplysningsmateriale til fagfolk og borgere om vold. Politiet har der udover kørt kampagnen "Samtale i stedet for husspektakler", hvor de fører dialog med implicerede i voldsepisoder ude i hjemmene. **MIO støtter op om de gode initiativer, der er lavet, men opfordrer samtidig til, at der udarbejdes kampagner, rettet direkte til børn og unge.**

## BEHANDLING EFTER VOLD

I dag findes der 7 lokale krisecentre i Grønland til kvinder med børn, der kan benyttes som tilflugtssted i tilfælde af vold. I juli 2014 åbnede det landsdækkende krise- og behandlingscenter Illernit, også rettet mod kvinder og børn udsat for vold. Den høje forekomst af vold i samfundet viser dog et behov for forebyggende tiltag med henblik på at ændre reaktionsmønstre og holdninger til vold. **MIO vurderer på trods af familie- og krisecentre, at der generelt mangler hjælp til børn og unge med psykiske problemstillinger som følge af svigt, vold og overgreb - herunder til de børn og unge der ikke kommer i kontakt med krise- og familiecentre.**

## SEKSUELLE OVERGREB

Der er blevet lavet flere undersøgelser om seksuelle overgreb i Grønland.

Undersøgelsen "Som ringe i vandet. Baselineundersøgelse – Befolkningens viden om og holdning til seksuelle overgreb" viser, at 67 % af befolkningen kendte nogen, der havde været udsat for seksuelle overgreb som børn. 25 % havde selv været udsat for seksuelle overgreb, hvoraf 20 % var under 15 år, da overgrebet fandt sted (Pedersen m.fl. 2014). I undersøgelsen "Unge trivsel i Grønland 2011" angav næsten én ud af ti drenge (9,4 %) og én ud af tre piger (32 %), at de har været udsat for et seksuelt overgreb af en voksen og/eller en jævn-



aldrende, og at majoriteten har oplevet det som et overgreb.<sup>6</sup> Der er ikke sket en ændring i antallet af unge, der har oplevet et seksuelt overgreb, sammenlignet med undersøgelsen "Unge trivsel i 2004" (Pedersen og Bjerregaard 2012).

Undersøgelsen "Unge i Grønland – med fokus på seksualitet og seksuelle overgreb" fremgik det, at alkohol ofte – i 42 % af tilfældene – var en del af billedet i forbindelse med overgreb. Seksuelle overgreb finder sted over hele landet, og der er således ikke en kommune, hvor problemet er mere fremtrædende end andre (Christensen og Baviskar, 2015).<sup>7</sup>

**MIO finder det positivt, at der udarbejdes undersøgelser om seksuelle overgreb mod børn og unge, dog er behovet for indsatser før overgrebene sker, samt indsatser for børn og unge, der har været udsat for overgreb, stadig stort.** Det er bl.a. velkendt, at flere ansatte indenfor børneområdet ikke ved, hvad de skal stille op, når de får viden eller mistanke om seksuelle overgreb.

## BEHANDLING EFTER SEKSUELLE OVERGREB

I "Unge i Grønland – med fokus på seksualitet og seksuelle overgreb" fremgår det, at knap halvdelen af de unge (41 %) ikke har talt med nogen om overgrebene (Christensen og Baviskar 2015).

I 2011 åbnede det grønlandske børnehus Saaffik med bl.a. terapiforløb til børn. Efter evaluering af Saaffik i 2014 (Guldberg, C.) blev Saaffik omorganiseret og fungerer nu som en del af Den Centrale Rådgivningsenhed (DCR). Saaffiks formål er, at styrke lokale beredskaber i familiecentrene i forbindelse med sager indenfor seksuelle overgreb. Der tilbydes behandling til børn i et begrænset omfang og såfremt der er personale til at varetage behandlingen. Videoafhøringer af børn i byen Nuuk finder ikke længere sted i børnehuset Saaffik i de dertil udviklede lokaler, men foretages i tilpassede hotel-lejligheder. Det er ikke alle byer i Grønland, der har uddannede videoafhørere. MIO ser et behov for, at finde en løsning på dette, evt. gennem flere uddannede videoafhørere eller aftaler om samarbejde byerne imellem, således børn og unge ikke skal vente i længere tid på at blive videoafhørt.

I oktober 2015 blev der fra DCR igangsat et nyt initiativ til behandling af børn udsat for seksuelle overgreb: "Rejseholdet for behandling af børn". Holdet, der består af kun to

6 Tallene dækker over et bredt spektrum af overgreb og inkluderer således alt fra et enkelt tilfælde af uønsket fysisk kontakt til meget alvorlige seksuelle overgreb.

7 Det er vigtigt at være opmærksom på at der anvendes forskellige definitioner på seksuelle overgreb i de forskellige undersøgelser, hvilket man skal være opmærksom på, hvis man vil sammenligne.

terapeuter, har indtil august 2016 været i tre byer og haft behandlingsforløb med flere børn (DCR, 2015). **MIO mener, at behandlingsmulighederne til børn udsat for seksuelle overgreb er utilstrækkelige, da rejseholdet ikke når alle steder og bygder indenfor en overskuelig periode og ikke har mulighed for at lave løbende opfølgning efter behov. Det er værd at bemærke, at tilbud om behandling forudsætter, at overgrebet er kendt af kommunen og det må forventes, at der er mørketal.**

## MISBRUG

**Befolkningsundersøgelsen fra 2010 blandt voksne viste, at der var en eller flere former for misbrug i 42 % af alle husstande med børn (Bjerregaard 2010). Flere undersøgelser peger på, at den hyppigste form for misbrug er alkoholmisbrug efterfulgt af hashmisbrug og spilleafhængighed (Bjerregaard 2010, Pedersen og Bjerregaard 2012).**

I "Unge trivsel i Grønland 2011" angiver halvdelen af de adspurgte folkeskoleelever en eller flere former for misbrug i den nærmeste familie. Undersøgelsen peger desuden på regionale forskelle i forhold til misbrug i familien. Antallet af unge, der oplever alkoholmisbrug, er størst i Østgrønland, hvorimod en større andel af unge rapporterer om hashmisbrug og spilleafhængighed i Midt-Vestgrønland (Pedersen og Bjerregaard 2012). Samme undersøgelse viser, at én ud af tre unge har oplevet alkoholmisbrug i den nærmeste familie, og hver femte har oplevet alkoholmisbrug hos deres forældre. Desuden angiver tre ud af fire af disse unge, at de har følt sig utrygge i forbindelse med alkoholmisbruget (Ibid.). Flere børn udtrykker et stærkt ønske om, at deres forældre stopper med at drikke alkohol.

Det fremgår af "Unge trivsel i Grønland 2011", at én ud af ti unge har oplevet spilleafhængighed blandt forældrene, hvoraf godt én ud af tre har oplevet, at forældrenes spilleafhængighed har haft en negativ indflydelse på familien. Desuden anslås det, at hver femte unge har oplevet hashmisbrug i den nærmeste familie; én ud af ti unge har angivet hashmisbrug blandt forældre. Halvdelen af disse unge har følt sig utrygge i forbindelse med forældrenes hashmisbrug (Pedersen og Bjerregaard 2012)

*"Børn skal behandles med respekt og de skal have de bedste levevilkår. Her i vores bygd er der mange forældre, der laver hjemmebryg og spiller om penge. Børnene føler, at de ikke bliver respekteret, når deres forældre er lige glade med dem. I vores bygd burde hjemmebryggeri og ludomani stoppes"*

Folkeskoleelev, Nordgrønland (MIO, 2015).

”Når min mor og min far drikker, er jeg ked af det. Jeg har det rigtig skidt. Jeg er sammen med mine søskende. Nogle gange har jeg ikke noget sted at være” Pige, Østgrønland (MIO, 2016).

”Jeg flygter og vi søger hjælp. Jeg flygter over til min bedstemor” Dreng om families alkoholmisbrug, Østgrønland (MIO, 2016).

## OMSORGSSVIGT

De ovenstående afsnit viser omfanget af de samfundsmæssige sociale udfordringer blandt børn og unge. I ”Børn i Grønland” anslås det, at 27 % af alle grønlandske børn er udsat for omsorgssvigt i nogen grad eller alvorlig grad. Undersøgelsen konkluderer, at et stort antal børn udsættes for omsorgssvigt og at det særligt drejer sig om passivt psykisk omsorgssvigt, hvor barnet udsættes for alvorlige forsømmelser af psykisk karakter grundet forældrenes manglende evne til at give trykthed, omsorg og kærlighed (Christensen m.fl. 2008).

MIO henviser yderligere til afsnit 4.8 i nærværende rapport (Foranstaltninger til fysisk og psykisk bedring og social reintegration af børn, der er ofre (art. 39) – afsnit V.E. i Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport) vedr. fysisk og psykisk helbredelse samt resocialiseringen af børn; samt afsnit 3.3 Retten til livet, overlevelse og udvikling (art. 6) vedrørende hjælpelinjer til børn og unge (afsnit V.F. i Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport).

## 5.2 Retten til beskyttelse mod tortur eller anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling (arts. 37(a) and 28(2))

### MAGTANVENDELSESLOVEN

I Inatsisartutlov nr. 1 af 21. november 2013 om magtanvendelse inden for det sociale område, § 4 fremgår det, at legemlig afstraffelse og fiksering af børn ikke er tilladt. Herudover er ydmygende, hånende eller anden nedværdigende psykisk behandling heller ikke tilladt. I § 5 fremgår det, hvornår fysisk magtanvendelse i form af, at barnet fastholdes eller føres til et andet opholdsrum, er tilladt hvis:

1) Barnets adfærd gør fortsat ophold i fællesrummet uforsvarligt, eller

2) Barnet derved forhindres i at skade sig selv eller andre.

På både sikrede og ikke sikrede døgninstitutioner kan der ske fysisk afstraffelse efter lovens § 5. Herudover er undersøgelse af barnets person, opholdsrum, brevveksling, telefonsamtaler eller anden kommunikation tilladt efter lovens § 8. Af lovens § 19 fremgår det, at enhver form for magtanvendelse skal registreres og indberettes af døgninstitutionen til kommunalbestyrelsen i opholdskommunen, hjemkommunen, Naalakkersuisut samt til det enkelte barns eventuelle bisidder.

**Al anvendelse af magt skal indberettes til Selvstyret. Hvordan loven bliver brugt i praksis afhænger af de ansattes ressourcer og kompetencer. MIO har søgt oplysninger ved Selvstyret om antallet af magtanvendelser. Det har dog ikke været muligt at indhente disse. MIO finder det bekymrende, at data vedrørende omfanget af magtanvendelser i henhold til loven ikke kan indhentes.**

## Anbefalinger til afsnittet Vold mod børn

### MIO ANBEFALER AT CRC STILLER FØLGENDE SPØRGSMÅL TIL SELVSTYRET I GRØNLAND:

- Vil Selvstyret igangsætte forebyggende kampanjer om vold og overgreb rettet direkte til børn og unge?
- Hvilke tiltag vil Selvstyret iværksættes med henblik på at forebygge vold og overgreb, så børn ikke udsættes for eller bliver vidne til vold eller overgreb.
- Hvordan vil Selvstyret sikre hjælp og resocialisering til børn og unge som oplever vold, herunder psykisk vold, og overgreb?
- Vil Selvstyret udarbejde regionale og lokale strategier for misbrug i samarbejde med lokalebefolkningen, således indsatser herfor får bedst mulig effekt?

# 6 FAMILIELIV SAMT ALTERNATIV OMSORG

Følgende er MIO's kommentarer til Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport afsnit VI.A., VI.B., VI.C., VI.D., VI.E., VI.F., VI.G. og VI.H. om family environment and alternative care.

## 6.1 Familieliv og vejledning af forældre på en måde, der svarer til den løbende udvikling af barnets evner (art. 5)

**MIO støtter op om de mange forskellige tiltag, der eksisterer til familier med børn og unge, særligt indsatser, der igangsættes tidligt og følges op gennem årene. Der er dog et stort behov for statistiske data på området samt evalueringer heraf.**

### TILBUD

Der findes en række forskellige hjælpeforanstaltninger til børn og forældre i Grønland.

**MIO støtter op om foranstaltningerne, men mener også, at der er behov for en styrkelse af området, således at hele familien modtager den hjælp og vejledning, de har behov for. Der er behov for en holistisk tilgang til familien og barnets trivsel. Derforuden bør man være opmærksom på tilgængeligheden af disse tilbud; der findes f.eks. ikke familiecentre i bygderne og behandling ift. senfølger sker i få byer ad gangen, hvilket giver en uoverskuelig tidshorisont på behandling til alle.**

**MIO mener, der bør sættes intensivt på forebyggelse, så børn ikke når at blive skadede.**

## 6.2 Adskillelse fra forældre (art. 9)

Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport fremlægger statistiske data omkring anbringelser af børn, men beskriver ikke problemets omfang, årsager og planer for at nedbringe antallet af børn, som mistrives i hjemmet og må anbringes. Ligeledes er trivslen blandt de anbragte børn ikke beskrevet.

### ANBRINGELSE UDENFOR HJEMMET

Størrelsen af sociale problemer afspejler sig i anbringelsestallene og Grønland har således en høj andel anbragte ift. lande i Norden. Den seneste rapport, som angiver et samlet antal for anbragte børn i Grønland, er "Afdækning, Handleplaner, Anbragte børn og unge" udarbejdet for Departement for Familie og Justitsvæsen i 2015. I rapporten anslås det, at 4,2 % af børn og unge var anbragt i 2015 (Grønlands Selvstyre).

I henhold til den grønlandske lovgivning kan Kommunalbestyrelsen uanset om der foreligger samtykke fra forældremyndighedens indehaver og barnet, der er fyldt 15 år, beslutte, at barnet anbringes uden for hjemmet, når der er åbenbar risiko for, at barnets sundhed eller udvikling lider alvorlig skade (Landstingsforordning nr. 1 af 15. april 2003 om hjælp til børn og unge). Det påhviler Kommunalbestyrelsen at træffe afgørelser om anbringelsesstedet og alle muligheder for anbringelse i Grønland skal være udtømte, før der kan ske anbringelse udenfor Grønland (ibid.). I samarbejde med den, der udøver den daglige omsorg for barnet, skal kommunalbestyrelsen sørge for, at forbindelsen mellem barnet og forældrene bevares. Dette indebærer bl.a. bevilling af en årlig besøgsrejse. Der skal arbejdes på at skabe mulighed for tilbagevenden til hjemmet, medmindre hensynet til barnets videre udvikling og sundhed taler imod det.

Af rapporten "Plejefamiliers rammer og vilkår" fremgår det, at kommunerne i højere grad benytter plejefamilier ved anbringelser fremfor døgninstitutioner. Således er knap en fjerdedel anbragt i plejefamilier. Desuden peger rapporten på, at omsorgssvigt er den hyppigste årsag til anbringelser i plejefamilier (65 %), efterfulgt af alkoholmisbrug blandt forældrene (19 %) og af at forældrene er gået bort (13 %). Den fjerde årsag udgøres af forældre med vidtgående handicap (Deloitte 2010). Når man vælger at prioritere anbringelser ved plejefamilier, bør man være opmærksom på, om plejefamilier har tilstrækkelig kompetencer til at varetage omsorgen for børn, der har været udsat for massivt omsorgssvigt.

Børnetalesmandens rejserapporter viser, at der er problemer med en del plejebørns trivsel og behov for støtte til plejefamilierne, ligesom tilsynsrapporter fra Selvstyret underbygger at der er behov for opstramning med tilsyn med plejefamilier (MIO 2015 og 2016, Departementet for Familie og Justitsvæsen 2016).

## ANBRINGELSE AF BØRN MED HANDICAP

Børn med vidtgående handicap kan også placeres uden for hjemmet på institution under henvisning til Landstingsforordning nr. 7 af 3. november 1994 om hjælp til personer med vidtgående handicap og Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 64 af 29. december 1994 om døgninstitutioner m.v. for børn og unge samt for personer vidtgående handicap (Hansen, 2014).

Bekendtgørelsen giver mulighed for 2 årlige besøgsrejser til den handicappede, eller indehaver af forældremyndighed eller en anden end indehaveren af forældremyndigheden i forbindelse med den handicappedes ophold på institution uden for hjemstedet. Bekendtgørelsen indeholder meget få bemærkninger om barnets ret til kontakt til familien og andet netværk (ibid.). Det er værd at bemærke, at barnets ret til kontakt ikke er begrænset til forældremyndighedsindehaveren, men at der i bekendtgørelsen ikke tages højde for dette ved anbringelse af barn med handicap udenfor hjembyen. Når børn så anbringes i Danmark (jf. Landstingsforordning nr. 7 af 3. november 1994 om hjælp til personer med vidtgående handicap), må det antages, at kontakten til barnets netværk begrænses yderligere.

”Lovgivningens manglende inddragelse af den unge og meget begrænsede adgang til at opretholde kontakten med familien kan være på kanten med de generelle principper om inddragelse og retten til familieliv og beskyttelse, i tilfælde af adskillelse fra familien, i både børnekonventionen og handicapkonventionen” (Hansen, 2014).

**Se også afsnit 3.2 Barnets tarv og interesse (art. 3) vedrørende anbringelser af børn.**

## DEN CENTRALE VENTELISTE

Børn som afventer plads på Selvstyrets døgninstitutioner placeres på den Den Centrale Venteliste.

*”Den eksisterende centrale venteliste omfatter alene døgninstitutioner for børn og unge med sociale vanskeligheder. Visitation og henvisning til døgninstitutioner for børn og voksne med vidtgående handicap foregår således ikke via en central venteliste, men har i mange tilfælde karakter af bilaterale processer med et først til mølle-princip. Dette giver en ulighed i adgangen til døgninstitutionernes pladser, ligesom det begrænser Selvstyrets mulighed for overblik over ledige eller eventuelt manglende pladser”* (Deloitte, 2011). **Sådan fremgår det af en analyse af døgninstitutionundersøgelse fra 2011. MIO har forsøgt at indhente oplysninger om evt. ventetid på Den Centrale Venteliste, det har ikke været muligt at få oplyst.**

## BØRN PÅ ELEVHJEM

**I FN’s Konvention om Barnets Rettigheder står der i artikel 20, 1 pkt., at børn, som midlertidigt eller konstant er afskåret fra deres familiemæssige omgivelser, har ret til særlig beskyttelse og bistand fra statens side. Børn på elevhjem i grønlandske byer er omfattet under denne betegnelse.** MIO vurderer, at tilstandene på elevhjem ikke lever op til FN’s Konvention om Barnets Rettigheder, da elevhjemmene ikke garanterer børnene den sociale, pædagogiske og psykologiske omsorg, de har behov for, og ikke garanterer tilfredsstillende fysiske rammer om elevhjemmene. **MIO efterlyser derfor klare juridiske regler for elevhjemmenes fysiske og pædagogiske rammer samt tilbud med henblik på psykisk trivsel.**

De fleste bygdeskoler i Grønland tilbyder undervisning frem til 7. klasse. Fra 8. klasse til 10. klasse tager eleverne til byerne for at afslutte deres folkeskole (Inerisaavik, 2015). For at sikre, at alle elever tilbydes undervisning i henhold til lov om folkeskolen, er der i Grønland oprettet elevhjem og kollegier i tilknytning til eksisterende skoler (Departementet for Uddannelse og Forskning, 2011). I 2011 fandtes der 13 elevhjem i Grønland med plads til 325 elever og i skoleåret 2014/2015 boede i alt ca. 240 elever på elevhjem (Departementet for Uddannelse og Forskning, 2011, Inerisaavik, 2015). Skoleloven fra 2012 fastsætter, at socialpædagoger eller andre med relevante uddannelser, kan varetage pædagogiske opgaver i tilknytning til elevhjem og kollegier.

MIO sætter spørgsmålstegn ved, om dette er tilstrækkeligt, da loven ikke i praksis betyder, at børnene får det omsorgspersonale, de har behov for. Det er her vigtigt at huske, at overgangen fra bygd til by kan være voldsom for børnene og opleves som en følelsesmæssig-, social- og kulturel omvæltning. Derfor er det yderst nødvendigt, at børnene beskyttes og modtager den omsorg, de har behov for under ophold i elevhjem og at skolehjemmene skaber gode sociale, pædagogiske og psykologiske rammer for børnene, da disse har stor indflydelse på børnenes skolegang og udvikling. De ansatte på elevhjem skal fungere både som fag- og omsorgspersoner, og erstatter forældrene i en periode. **MIO anbefaler derfor, at der udarbejdes krav om de pædagogiske indhold på skolehjem, således at børnene får den sociale, pædagogiske og psykologiske omsorg, de har behov for.**

*”Vi har ingen at tale med på kollegiet. Vi savner vores forældres opdragelse. Når man ser på forholdene på kollegiet som et hjem, er forholdene ofte anderledes. Nogle gange har vi nogen at tale med. Når vi er kede af det, bliver vi opmuntret”* Barn fra elevhjem, Østgrønland (MIO, 2016).

## 6.3 Familie sammenførelse (art. 10)

Ingen kommentarer til Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport.

## 6.4 Ulovlig fjernelse og manglende tilbagevenden (art. 11)

Grønland tiltrådte Haagerkonventionen i 2016.

MIO har ingen yderligere kommentarer til Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport.

## 6.5 Forældres fælles ansvar, bistand til forældre og omsorgsforanstaltninger til børn (art. 18)

### FORÆLDREANSVAR

MIO henviser til punkt 3.2 i nærværende rapport vedr. Forældreansvarsloven.

### BISTAND TIL FORÆLDRE OG OMSORGSFORANSTALTNINGER TIL BØRN

Gennem tjenesterejser indhenter MIO viden om børn og unges trivsel og vilkår i landet. I forbindelse med flere rejser i Grønland, har MIO set mange eksempler på forældre med stort behov for vejledning og rådgivning i forhold til rollen som forældre.

*"Det foreslås af borger, at der bliver etableret en form for Livets skole, hvor man f.eks. kan lære om børneopdragelse, budget, madlavning m.m."* Borger, Østgrønland (MIO, 2016).

MIO henviser ydermere til afsnit 6.1 Familieliv og vejledning af forældre på en måde, der svarer til den løbende udvikling af barnets evner (art. 5) vedrørende hjælp til rollen som forælder.

### DAGINSTITUTION

Meeqquerivitsialak- en afdeling under Selvstyret, der arbejder med "Den gode daginstitution", tager systematisk ud til de forskellige byer og bygder og afholder kurser og coaching for daginstitutionspersonale, dette i samarbejde med de fire kommuner samt Socialpædagogisk Seminarium (SPS) (Meeqquerivitsialak, 2016). MIO er alligevel bekendt med, at daginstitutioner i Grønland mangler uddannet personale samt opkvalificering. Dette fremgår også af Rigsfællesskabets 5. periodiske rapporters statistikker. I flere byer og bygder mangler daginstitutionerne uddannet personale, ligesom der ses en stor udskiftning blandt de daglige medhjælpere på institutionerne. MIO er desuden gennem borgerhenvendelser blevet bekendt med mangel på institutionspladser. **MIO ser et behov for opkvalificering af personale på daginstitutioner for at sikre stimulering, og udviklingen hos børn samt kompetencerne til at opdage mistrivsel hos disse.**

### FRITIDS AKTIVITETER OG PASNING

MIO er gennem henvendelser fra borgere vidende om manglende fritidspladser til børn og unge bl.a. i sommerperioden, hvor skoler er lukkede. **Der er et behov for alternativer til børnepasning eller daglige aktiviteter for børn og unge i nogle byer**, ligesom der i børns fritid ikke findes stimulerende aktiviteter til børn og unge i de perioder, de ikke har skolegang.

## 6.6 Børn afskåret fra familieliv (art. 20)

MIO undrer sig over, hvorfor et så vigtigt område ikke er beskrevet yderligere. MIO mener, der bør være løbende data omkring anbringelser af børn og unge og konstant fokus på forebyggelse af anbringelser af børn og unge. Det er en meget stor del af de grønlandske børn, som anbringes på institution eller i plejefamilie, fordi deres familie ikke kan understøtte deres trivsel, hvilket understøtter statens svigt i forhold til at sikre beskyttelse, udvikling og trivsel for børn og unge.

## RETTE TIL KULTUREL IDENTITET

I forbindelse med høringen om ny lov om støtte til børn blev MIO bekendt med, at det vurderes, at halvdelen af alle anbragte børn anbringes i en anden by end den de kommer fra og derfor dagligt lever langt fra deres forældre og andet netværk (www.ina.gl). Muligheden for at opretholde en sund og udviklende kontakt – hvor det vurderes til gavn for barnet – mellem barnet og dets omsorgsgivere vil være sparsom og oftest kun over telefon. Tilgangen mellem by/bygd til by/bygd kræver skib, båd eller fly og den interne trafik i Grønland er yderst økonomisk- og tidskrævende. Der er store grunde til at bevare kontakten mellem børnene og deres hjemby og netværk, ligesom der kan være gode f.eks. behandlings- og beskyttelsesmæssige årsager til at flytte barnet til anden by. Det er dog således, at forholdene i Grønland er meget forskellige, sproget fra syd til nord, øst til vest er forskelligt. Kulturen er forskellig; den sociale omgang ligeså. Hvis børn fra Østgrønland anbringes i Vestgrønland, mødes de af forhold, der er fuldstændig anderledes end hvad de kender til.

### 6.7 Adoption, nationalt og internationalt (art. 21)

Adoptionsområdet i Grønland varetages af Rigsombudsmanden for Grønland. På det eksisterende lovgrundlag er det vigtigt, at der ikke i befolkningen sker en forveksling mellem anbringelse i pleje, som en kommunal afgørelse og den juridiske adoption, som en afgørelse fra Rigsombudsmanden. Historisk har udtrykket "pleje med adoption for øje" været anvendt i kommunerne, som i nogle tilfælde har skabt en forventning om, at man dermed var i færd med at adoptere. Området forekommer dog at have været under opklaring det seneste år."

### 6.8 Periodisk tilsyn med anbringelse (art. 25)

Ifølge den grønlandske lovgivning skal Landsstyret fører driftsmæssigt, økonomisk og pædagogisk tilsyn med døgninstitutionerne, mens kommunerne har ansvaret ift. at følge op på det enkelte barns trivsel under anbringelsen (LTF nr. 1 af 15. april 2003 om hjælp til børn og unge). I praksis tegner der dog sig et billede af store problemer på området. MIO finder det vigtigt, at Selvstyret og kommunerne styrker indsatsen.

I rapporten "Analyse og evaluering af døgninstitutionsoverblikket" udarbejdet af Deloitte i 2011 beskrives bl.a., at der ikke foretages systematisk og regelmæssig opfølgning fra kommunernes side på anbringelser på døgninstitutioner. I 2012 lavede MIO en undersøgelse blandt anbragte børn, som viste, at flere børn blev anbragt adskillige gange i løbet af deres tid under anbringelsen udenfor hjemmet: "*Desværre er der også en del børn, som ikke trives. Disse børn har typisk været igennem en lang række anbringelser lige fra deres tidlige barndom. For enkelte helt op til 20 steder. De har hverken tiltro til nuværende anbringelsessted eller til fremtiden*" (ibid.). Lignende problematikker ses i rapporten "Afdækning handleplaner anbragte børn og unge" fra 2015, hvor der gives et tydeligt billede af manglende opdatering af handleplaner på anbragte børn grundet bl.a. manglende overblik over sager og nødvendig prioritering af de mest presserende opgaver.

I 2016 etablerede Departementet for Familie, Ligestilling, Sociale Anliggender og Justitsvæsen en Tilsynsenhed, hvis formål er påse, at kommunerne overholder reglerne i sociallovgivningen og forvalter i overensstemmelse med de forvaltningsretlige regler. Tilsynets rapportering af Kommune Kujalleq vidner om fortsatte problemer. Børn anbringes f.eks. ved familier uden foreliggende plejetilladelser og børneattester, ligesom der er mangler i forhold til handleplaner og handlinger på underretninger (Selvstyret, 2016). MIO kan gennem sine erfaringer fra tjenesterejser i nord- og øst- samt på vestkysten genkende lignende problematikker. Der er således stadig et stort behov for styrkelse af de periodiske og personrettede tilsyn på området for anbringelser af børn i plejefamilier og på døgninstitutioner..

## OMBUDSMANDEN

Ombudsmanden kan på eget initiativ undersøge forholdene på offentlige institutioner, herunder døgninstitutioner. MIO samarbejder med Ombudsmanden om inspektioner på døgninstitutioner med børn.

### 6.9 Sikre inddrivelse af underholdsbidrag til barnet (art. 27(4))

Der findes forskellige økonomiske muligheder for bidrag til børns forsørgelse, herunder børnetilskud, underholdsbidrag og barselspenge. Alligevel er der en del familier, som har problemer med økonomien og har svært ved at sikre deres børns trivsel og udvikling. Der kan være forskellige årsager til dette. For enlige forældre eller arbejdsløse er økonomien

ofte meget stram. Andre gange oplever børn afsavn på grund af forældrenes levevis og prioriteringer, f.eks. hvis forældrene har et misbrug. En gruppe børn fra Nordgrønland kom f.eks. med følgende ønske:

*“At forældrene får udleveret rekvisition (til mad i butikken), så der er mad nok til deres børn. Så pengene ikke bruges til at spille” (MIO, 2015).*

**Der er behov for at barnets bedste altid kommer i første række. Derfor bør der sikres støtte til familier til håndtering af økonomi, ligesom kommunernes hjælp altid må tage udgangspunkt i børnenes behov.**

## Anbefalinger til Familieliv samt alternativ omsorg

### MIO ANBEFALER AT CRC STILLER FØLGENDE SPØRGSMÅL TIL SELVSTYRET I GRØNLAND:

- Vil Selvstyret prioritere tidlige indsatser og herunder etablere familieskoler til styrkelse af forældrekompetencer?
- Hvordan vil Selvstyret arbejde for at mindske antallet af anbringelser af børn og unge?
- Hvordan vil Selvstyret fremadrettet sikre løbende data på området for anbringelser af børn og unge?
- Hvordan vil Selvstyret sikre regelmæssige tilsyn med børn i anbringelse, dette både på døgninstitution og i plejefamilier?
- Hvordan vil Selvstyret sikres børn på elevhjem særlig beskyttelse og bistand?

## 7 HANDICAP, GRUNDLÆGENDE SUNDHED OG VELFÆRD

Følgende er MIO's kommentarer til Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport afsnit VII., VII.A., VII.B., VII.C. og VII.D. om disability, basic health and welfare.

### FATTIGDOM

MIO har kommenteret på området for børn og fattigdom under afsnit 7.5, Standard of living and measures, including material assistance and support programmes with regard to nutrition, clothing and housing, to ensure the child's physical, mental, spiritual, moral and social development and reduce poverty and inequality (art. 27, paras. 1–3) i nærværende rapport.

### SUNDHED

Folkesundhedsprogrammet Inuuneritta II indeholder temaerne rygning, fysik aktivitet, kost og alkohol og hash. Misbrug af alkohol og hash er programmets vigtigste temaområde og løber derfor over hele programperioden (Grønlands Selvstyre, 2012). I 2015 blev der udarbejdet et forslag til en national plan for misbrugsbehandling i Grønland. Indsatserne indebærer bl.a. tidlig opsporing af misbrug hos gravide samt oplysningskampagner til disse. Forebyggende indsatser i folkeskolen indebærer implementering af eksisterende undervisningsmaterialer samt målrettede indsatser til bl.a. unge mænd i alderen 15-25 år. **MIO bakker op om alle de flotte initiativer, men savner konkrete detailorienterede tiltag, der sikrer, at alle børn og unge får gavn af programmet samt et fokus på resocialisering og hjælp til at bryde uhensigtsmæssige familiemønstre.** MIO er som tidligere beskrevet bekendt med den ulige adgang til sundhedsfaglig hjælp.

**Af Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport fremgår det, at der er allokeret ressourcer på et uforandret niveau til sundhedsvæsenet og forebyggelsesindsatsen. Det fremgår at: “The funding secures special health services for children in settlements and with special needs by midwife, health nurse, and for pediatric and child psychiatric care since 2012”. Der er endnu store udfordringer på dette område.** Som eksempel skal gravide kvinder flyttes til en af de byer, hvor der findes en distriktslæge, som kan varetage fødsler og evt. foretage kejsersnit. Ud af de 16 byer og 60 bygder i Grønland, drejer det sig om omtrent fem-seks byer med distriktslæger. Gravide familier har således endnu ikke lige adgang til jordmødre og pædiater (Pædiater Inga Hjuler).

**MIO har kommenteret yderligere på sundhed (Sundhed og sundhedsydelse, navnligt primær sundhedspleje) i afsnit 7.2.**

### BØRN MED HANDICAP

Danmark ratificerede FN's Konvention om Rettigheder for Personer med Handicap den 24. august 2009 uden forbehold for Grønland.

I den 5. periodiske rapport til CRC beskrives tiltag til personer med handicap meget kort. MIO ser desværre, at man i rapporten ikke har forholdt sig til de udfordringer, der er for børn med handicap samt deres familier, bl.a. udfordringer på skole- og uddannelsesområdet, hvor specialuddannede lærere mangler. Ligesom området for klageadgang og inddragelse bør nævnes.

Viden- og Rådgivningscenter IPIS, der åbnede i 2009, har som en opgave at indsamle, udvikle og formidle viden om handicap ([www.ipis.gl](http://www.ipis.gl)), dog er det meget begrænset hvilken viden, der findes om vilkårene for børn og unge med handicap i Grønland. Der foreligger ingen nyere undersøgelser af vilkår eller nøgletal for børn og unge med handicap. Det fremgår dog af "HBSC-undersøgelsen 2014", at andelen af børn og unge, der omfattes under forordningen omkring hjælp til personer med vidtgående handicap, er stigende (Nielsen 2015).

Af Deloitte's rapport "*Analyse og evaluering af døgninstitutionsområdet*" fremgår det, at der var 7 døgninstitutioner samt 4 satellitinstitutioner for børn og voksne med vidtgående handicap i 2010. Ifølge institutionerne er hovedparten af de anbragte børn og voksne med vidtgående handicap udviklingshæmmede (Deloitte 2011).

På området for skole og handicap foreligger der sparsom viden. Rapporten "*Naalakkersuisuts uddannelsesplan II*" viser, at der i 2012 var 502 elever, som modtog vidtgående specialundervisning enten i specialklasse (62 %), på hold (22,6 %), eneundervisning (11,9 %) eller personlig assistance (1,9 %) (Grønlands Selvstyre, 2016). Det ses i "*Grønlands folkeskole – Evaluering 2015*", at det er meget forskelligt, hvilke kompetence der er til rådighed for specialundervisning på de enkelte skoler.

Som beskrevet i rapporten "Gennemgang af internationale konventioners betydning for barnets rettigheder i Grønland" indeholder Landstingsforordningen om hjælp til personer med vidtgående handicap endnu ingen bestemmelser om høring af børn og unge (Hansen, 2014). Hensynet til børn med handicap synes at være placeret hos forældremyndighedsindehaveren og ikke hos barnet selv (ibid.).

Det er vigtigt at pointere børn og unges ret til inddragelse i forhold, der omhandler dem; også børn med handicap. Børn, unge med handicap samt deres omsorgsgivere skal som andre borgere vejledes i klageadgang. Børn og unge, der på grund af deres handicap kan have et stort behov for hjælp på dette område, skal gives den rette information, hjælp og rådgivning i forhold til klageadgang.

## 7.1 Overlevelse og udvikling (art. 6(2))

### SELMORD

MIO deltog i høringen af National strategi for selvmordsforebyggelse i Grønland 2013-2019 (herefter NSSG 2013-2019). **MIO mener, der bør ske en målrettet indsats mod selvmord og det bør præciseres, hvordan der tages hånd om børn og unge, som berøres af selvmord i familie eller i deres omgangskreds.**

Der bør følges op på overlevende, børn og unge i risiko og efterladte. Der er et behov for konkrete tiltag på dette område, særligt hvor vi kender omfanget af selvmordstallene, der har ligget stabilt gennem mange år. **Statistikken eksisterer, fokus bør nu lægges på udarbejdelse af regionale og lokale strategier og behandling.**

"*Unge trivsel i Grønland 2011*" angiver, at én ud af ti drenge og én ud af fire piger forsøgt at begå selvmord. Undersøgelsen viser, at to ud af tre unge, der har forsøgt selvmord, har forsøgt mere end én gang, og at halvdelen ikke har fortalt nogen om selvmordsforsøget (Pedersen & Bjerregaard, 2012).

Af Landslægeembedets statistik fremgår det, at der i 2014 var 8 15-24 årige mænd og 7 kvinder i samme aldersgruppe, der tog deres eget liv. Af tal fra "*Unge i Grønland - med fokus på seksualitet og seksuelle overgreb*" fra 2014 fremgår det, at 41 % af de 18-25-årige kvinder har overvejet selvmord på et eller andet tidspunkt i deres liv, mens dette gør sig gældende for 19 % af mændene i samme aldersgruppe. Samtidig svarer hhv. 21 % af de unge kvinder og 19 % af de unge mænd, at de har forsøgt at begå selvmord (Christensen og Baviskar 2015).

Tendensen i antallet af selvmord fra 2005 frem til 2011 har ikke ændret sig gennem årene (NSSG 2013-2019). Fra 1990-2013 har 141 børn og unge i aldersgruppen 11-17 år taget deres eget liv (Grønlands Statistik [www.stat.gl](http://www.stat.gl)).

Selvmordsforsøg i Grønland er oftest udløst af sociale eller personlige kriser og kun sjældent er relateret til psykisk sygdom eller mentale lidelser (NSSG 2013-2019).

*"Jeg har ikke boet min mor, siden jeg var seks år og nu er jeg 14 år og har stadig ikke boet hos min mor. Og det er ikke sjovt ikke at have boet hos sine forældre. Jeg kan huske, da min mor pakkede mine ting. Jeg har altid tænkt på at dræbe mig selv. Jeg har næsten dræbt mig selv. Jeg tænker stadig på at dræbe mig selv. Det er ikke spor sjovt. SÅ VÅGN DOG OP OG STOP MED AT DRIKKE"* Pige, Østgrønland (MIO, 2016).



MIO mener grundet den høje forekomst af selvmord blandt særligt unge i Grønland, at der bør være mulighed for at få hjælp døgnet rundt, f.eks. ved at åbningstider for telefonrådgivningslinjer udvides.

## 7.2 Sundhed og sundhedsydelse, navnlig primær sundhedspleje

MIO stiller sig undrende overfor, at sundhedsområdet bliver så overfladisk beskrevet. Der findes mange forhold indenfor sundhedsområdet, der vækker bekymring for, om børn og unge lever under de sundheds- og trivselsmæssige standarder, de har ret til.

### SUNDHEDSSERVICE

Det har i en længere årrække været kendt, at det landsdækkende Dronning Ingrid's Hospital (DIH) mangler en landsdækkende børneafdeling, samt har store udfordringer med manglende og skiftende personale i byer og bygder. En ny børneafdeling er en del af regeringens koalitionsaftale for 2014-2018, men der er endnu ikke igangsat arbejde med at etablere en afdeling med faciliteter og personale specielt tilpasset børn.<sup>8</sup>

Der findes én pædiater i hele Grønland og én uddannet børnesygeplejerske, der arbejder med området. Begge arbejder til dagligt i hovedstaden Nuuk. For at børn og unge kan tilses af en pædiater, benytter DIH sig af lægelig konsulent bistand fra Danmark nogle gange årligt. Lægerne er ofte ikke de samme og kender således ikke børnenes sygehistorier, ligesom sproget også er en udfordring. Børn, der skal specialudredes (scannes, EEG o.lign.), skal rejse til Nuuk og børn, hvis behandling ikke kan varetages i Nuuk (f.eks. hjerteoperationer), sendes til Danmark eller Island. **Der er således ikke lige adgang til sundhedsfaglig behandling** i Grønland.

### BØRNEAFDELINGER

I hovedstaden Nuuk ligger det landsdækkende Dronning Ingrid's Hospital (DIH), hvor børn og unge fra hele Grønlands kyst kan modtage behandling. På DIH findes der ingen børneafdeling og børn placeres derfor i et sengeafsnit i forlængelse af et afsnit til svært behandlingskrævende voksne. På afsnittet, hvor der er plads til otte børn, sker det ofte, at nogle pladser besættes af voksne grundet pladsmangel. Børn møder derfor ofte fremmede syge voksne, der både kan være skræmmende at se og høre. Når der ligger to børn og to pårørende på en stue, er der så overfyldt, at personalet har gjort opmærksom på, at det kan være livsfarligt hvis der opstår en akut situation, da personalet ikke kan komme til at yde den nødvendige hjælp (Pædiater Inga Hjuler).

Der findes desuden ingen særskilt afdeling for præmature børn. Disse placeres i øjeblikket i den intensive afdeling, hvor der er plads til tre syge eller for tidligt fødte børn. I Grønland er 9 % ud af ca. 800 fødsler årligt præmature og der er derfor behov for flere ressourcer på dette område. Såfremt der er behov for indlæggelse af mere end tre spædbørn, sendes disse til Danmark eller Island.

**MIO ser et behov for styrkelse af børne- og ungeområdet under Sundhedsvæsenet.**

### GRAVIDE BØRN

I 2014 registrerede Landslægeembedet to fødsler hos piger på 15 år samt 17 fødsler i aldersgruppen 16-17 år. Antallet har ligget nogenlunde stabilt de sidste ti år.

MIO anerkender, at der bliver gjort en stor indsats for at forebygge tidlige graviditeter. **Antallet af fødsler og aborter tyder dog på, at indsatsen ikke er tilstrækkelig.**

### ABORTER

I 2014 registrerede Landslægeembedet to legale aborter hos aldersgruppen 12-13 år (den seksuelle lavalder i Grønland er 15 år), 28 aborter i aldersgruppen 14-15 år og 75 aborter i aldersgruppen 16-17 år. Antallet har stort set ikke ændret sig siden 2010. I Grønland betragtes fødsler af præmature børn under 28 uger som aborter; dette til trods for at de præmature børn meget ofte er fysisk stærke nok til at udvikle sig (Pædiater Inga Hjuler, DIH). Der er et stort behov for udvikling på dette område indenfor sundhedsvæsenet og et behov for en ændring af definitioner, således man kan holde liv i de levedygtige præmature børn født under uge 28.

8 [http://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Naalakkersuisut/DK/Koalitionsaftaler/SIUMUT\\_DEMOKRAATIT\\_ATASSUT\\_Isumaqatigiissut%20atuuttoq\\_04122014\\_dk\\_endelig.pdf](http://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Naalakkersuisut/DK/Koalitionsaftaler/SIUMUT_DEMOKRAATIT_ATASSUT_Isumaqatigiissut%20atuuttoq_04122014_dk_endelig.pdf)

## KØNSSYGDOMME

Antallet af kønssygdomme i den grønlandske befolkning er højt set i forhold til internationale tal, også antallet af kønssygdomme hos børn. Antallet af tilfælde af gonorrhé og klamydia er steget gennem de seneste år. I 2014 registrerede Landslægeembedet i Grønland, fem tilfælde af drenge og 22 tilfælde hos piger - i aldersgruppen 1-14 år - med gonorrhé. Antallet af klamydia var 3 for drenge og 51 for piger. En enkelt dreng under et år var også registeret med klamydia. I aldersgruppen 15-19 år var der 120 unge mænd og 301 unge kvinder med gonorrhé. Af klamydia var der 299 mænd og 898 kvinder i samme aldersgruppe (Landslægeembedet [www.nun.gl](http://www.nun.gl)). I følge DIH er antallet med kønssygdomme højt hos de "unge voksne" (Pædiater Inga Hjuler).

## PSYKISKE SYGDOMME OG FORSTYRRELSER

Børnetalsmandens oplysninger fra fagpersoner i forbindelse med rejser tyder på, at der er udfordringer i forhold til en stigende gruppe af børn og unge med problemer med tilknytning og adfærd. **MIO anbefaler, at der sikres tilgængelige data på det børnepsykiatriske område mhp. at kunne lave målrettede indsatser.**

## BØRN MED OVERVÆGT

I Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport nævnes et pilotprojekt for børn med overvægt, med fokus på fysisk aktivitet og sunde spisevaner. I rapporten frem det, at evalueringen bliver i 2016. Det gælder dog kun sundhedsvæsenets interne evaluering. Den afsluttende evaluering bliver 2018 (Michael Lyng Pedersen, DIH). Sundhedsvæsenet finder overvægt hos børn grundet primært fejlnæring (Pædiater Inga Hjuler, DIH). MIO håber, at voksne gennem projektet får mulighed for at tilegne sig viden om sund og usund kost, og på den baggrund kan give børn bedre mulighed for at udvikle sig fysisk og læringsmæssigt. **MIO mener, at det er værd at bemærke, at der ikke er lige adgang til sund kost i alle byer og bygder i Grønland.**

## BØRN MED EGET MISBRUG

**MIO henviser til afsnit 7.6 Foranstaltninger til at beskytte børn mod rusmiddelmisbrug (art. 33) om manglende behandlingsmuligheder til børn med misbrug.**

## 7.3 Forholdsregler til, at forbyde og eliminere alle skadelige traditionsbundne ritualer, inklusiv, men ikke begrænset til, kvindelig omskæring og tidlige og tvangsægteskaber (art. 24(3))

Ingen kommentarer til Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport.

## 7.4 Social sikring og omsorgsforanstaltninger til børn og faciliteter (arts. 26 and 18(3));

### ØKONOMISKE HENSYN FØR BARNETS TARV

**MIO er bekendt med store udfordringer på området for gældsforebyggelse og mener CRC bør gøres opmærksom på dette.** Af Finanslovsforslaget til 2017 fremgår det, at alt for mange familier udsættes af deres boliger (Grønlands Selvstyre, 2016). Har familierne restancer i husleje og familien i sidste ende udsættes af deres bolig, kan det ende med, at børnene i familien anbringes udenfor hjemmet. Det kan desuden medføre flere sociale problemer som hjemløshed og alkoholproblemer (ibid.). MIO har fået bekræftet denne problematik gennem "Tidlig indsats", der er et program til unge gravide (læs mere herom i afsnit 6.1), som beskriver hvordan, børn fjernes hjemmefra, hvis familier har restancer i husleje. Problemet underbygges af borgerhenvendelser til MIO, hvor kommunen tilbyder familier anbringelse af børn, hvis de har mistet deres bolig. **MIO ser, at der er behov for forebyggende økonomisk rådgivning til familier med børn og børns grundlæggende rettigheder skal sikres, når familien udsættes fra deres bolig.**

### PASNING AF BØRN

MIO henviser til afsnit 6.5 Forældres fælles ansvar, bistand til forældre og omsorgsforanstaltninger til børn (art. 18).

## 7.5 Levestandard og foranstaltninger, herunder programmer materiel bistand og støtte med hensyn til ernæring, beklædning og bolig, for at sikre barnets fysiske, psykiske, åndelige, moralske og sociale udvikling og reducere fattigdom og ulighed (art. 27, paras. 1-3)

### BØRNEFATTIGDOM

Den grønlandske regering refererer i statsrapporten til de to undersøgelser om børnefattigdom, "Børns levestandard" fra 2008 samt "Ingen børn skal vokse op i fattigdom" fra 2013. Det undrer MIO, at regeringen ikke tager konkret stilling til det store antal børn, som lever i fattigdom og social ulighed.

"Børn med afsavn - interviewundersøgelse med børn og forældre i familier med knap økonomi" peger på, at flere børn, der lever i fattigdom, oplever at mangle basale ting som nærende mad, tøj og bolig. Mange af børnene vælger at få et fritidsjob for at hjælpe familien økonomisk, hvilket påvirker deres skolegang (Nielsen og Wulf 2007a).

Børnefattigdom og social ulighed hænger sammen med en lang række sociale problemstillinger, såsom alkoholmisbrug i familien, vold i hjemmet, selvmordsadfærd blandt unge, selvvurderet helbred samt risikoadfærd som indtagelse af alkohol og rygning (Pedersen et al., 2013). "Hvis du er sulten eller tørstig, har du ret til at få mad og vand. Dette er et problem her, da forældre har problem med ludomani. F.eks. de penge, der skulle have været brugt til mad, er spillet op" Folkeskoleelev, Nordgrønland (MIO, 2015).

"Jeg oplever, når min mor og far er fulde, så har jeg ingen steder at være. Jeg elsker mine søskende højt og tager dem med over til NN. Nogle gange sover jeg hos NN. Når vi er sammen, er jeg glad. Når mor og dem er fulde, sulter jeg" Pige, Østgrønland (MIO, 2016).

### GENHUSNING AF BØRN

MIO finder det problematisk, at den grønlandske regering i statsrapporten ikke nævner børn af hjemløse forældre.

Der findes ikke data på, i hvor mange tilfælde børn anbringes grundet forældrenes boligforhold, men der er eksempler på børn, der bor i genhusningsboliger med deres forældre, ligesom Børnetalsmanden under sin rejse i Østgrønland erfarer, at nogle familier kommer til at bo hos tilfældige, når boligen mistes. Der er flere problemer forbundet med dette. Blandt andet nævnes det i rapporten "Hjemløshed i Grønland", at børnene ikke kan udvikle sig som andre børn, når de mangler privatliv og i nogle tilfælde oplever krænkelser i forbindelse med genhusning.

Omfanget af hjemløse i Grønland er usikkert. Det fremgår af rapporten "Hjemløshed i Grønland" fra 2013, at der i 2012 var ca. 600 personer, der på landsplan var registrerede hjemløse. Hertil skal lægges husstande, der bor i genhusningsboliger, svarende til ca. 250 personer (Andersen & Hansen, 2013). Der beskrives tilfælde, hvor en familie med to voksne og 7 børn bor i et værelse (Andersen & Hansen, 2013). Børn i genhusningsboliger har således ikke mulighed for at udvikle sig på samme præmisser som andre børn. Forældre fortæller desuden, at børnene stigmatiseres og skammer sig over deres situation. Genhusning indebærer endvidere, at familierne skal flytte hver 2.-3. måned, hvilket skaber utryghed, bl.a. fordi børnene ofte skal forholde sig til nye beboere. **MIO finder det problematisk, at der ikke findes bedre løsninger for børnefamilier, der udsættes af deres hjem. Børnene har brug for trygge og stabile rammer for at kunne klare en skolegang og udvikle sig.**

## 7.6 Foranstaltninger til at beskytte børn mod rusmiddelmisbrug (art. 33)

### BEHANDLING TIL BØRN MED MISBRUG

Der findes endnu ingen behandlingsmuligheder i Grønland til børn med rusmiddelmisbrug. MIO synes, det er værd at bemærke, at der i Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport står skrevet, at der tilbydes gratis behandling til alle borgere inklusiv børn. Af forslag til finanslov for 2017 fremgår det desuden, at udgifterne til gratis misbrugsbehandling for børn og unge fra 2017 indgår i den fælles pulje til gratis misbrugsbehandling (Grønlands Selvstyre, 2016). Børn og unge, hvis forældre har et rusmiddelmisbrug, har mulighed for at deltage i et støttende program for henholdsvis børn og

unge (BEM og TAPP<sup>9</sup>), samt indgå i behandling med deres familier. Det betyder, at de eksisterende tilbud kun er til børn som *pårørende*. Hvis der er tale om unge gravide med misbrug eller mistanke om misbrug, oplyses den gravide om mulige konsekvenser af misbruget for fostret, oplysning om misbrugs- og familiebehandling, oplysning om at barnet kan blive anbragt enten frivilligt eller ved tvang, hvis misbruget ikke ophører (Skatte- og velfærdskommissionen, 2011).

**MIO er fra undersøgelser blandt sagsbehandlere bekendt med, at der er behov for misbrugsbehandling til børn og unge helt ned til 12 år (Olesen, 2014).**

## Anbefalinger til Handicap, Grundlæggende Sundhed og Velfærd

### MIO ANBEFALER AT CRC STILLER FØLGENDE SPØRGSMÅL TIL SELVSTYRET I GRØNLAND:

- Hvordan vil Selvstyret sikre lige adgang til sundhedsydelser for alle børn i Grønland?
- Arbejdes der på, at der skabe en børneafdeling med særlige kompetencer i forhold til børn?
- Er der løbende tiltag for at monitorere social ulighed i sundhed?
- Foreligger der sundhedspolitikker på daginstitutions- og skoleområdet?
- Vil Selvstyret prioritere øget fokus på data og indsatser på handicapområdet?
- Hvordan vil Selvstyret sikre, at børn med handicap får ret og mulighed for frit at udtrykke deres mening om behandling, service og støtte?
- Hvordan vil Selvstyret sikre kompetencer til alle lærere i forhold til børn med særlige behov?
- Vil Selvstyret udarbejde regionale og lokale strategier for forebyggelse og behandling til børn og unge med mhp. at nedbringe antallet af selvmord?
- Vil Selvstyret pba. antallet af aborter og kønssygdomme udarbejde regionale og lokale strategier for indsatser i forhold til seksualitet og seksualvejledning?
- Vil Selvstyret sikre tilgængelige data på det børnepsykiatriske område mhp. at kunne lave målrettede indsatser?

- Påtænker Selvstyret at iværksætte målrettede indsatser for at mindske social ulighed og arbejder Selvstyret fortsat på at fastsætte en fattigdomsgrænse?
- Hvordan vil Selvstyret sikre trygge opvækstvilkår til børn af forældre, der er hjemløse?
- Arbejder Selvstyret på, at oprette misbrugsbehandling målrettet børn og unge med eget misbrug?

## 8 UDDANNELSE, FRITID OG KULTURELLE AKTIVITETER

Følgende er MIO's kommentarer til Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport afsnit VIII.A., VIII.B., VIII.C. og VIII.D. om education, leisure and cultural activities.

### 8.1 Retten til uddannelse, inklusiv erhvervsuddannelse og vejledning (art. 28)

#### MULIGHED FOR UDDANNELSE

I Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport står det beskrevet, at det er Selvstyrets ansvar at fordele ressourcer i landet, således at børn og unge får lige muligheder for uddannelse. Efter endt folkeskole er der en meget stor del af eleverne, der ikke kommer videre i uddannelsessystemet. **Børn og unge i Grønland har endnu ikke samme muligheder for uddannelse. I henhold til Børnekomiteens anbefalinger, vurderer MIO, at området endnu er en stor udfordring. Børns ret til lige adgang til uddannelsessystemet, uanset social eller kulturel baggrund, er et område, der endnu kræver yderligere ressourcer og målrettet udvikling. Hertil inddrager man ikke i tilstrækkelig grad, de børn og unge det handler om, ligesom der mangler strategier og handlingsplaner, som tager udgangspunkt i deres sociale og kulturelle forskelle for at løse problemet.**

<sup>9</sup> BEM = Børn er også mennesker, TAPP = Teenage Power Program

## KLØFTEN MELLEML FOLKESKOLEN OG VIDERE GÅENDE UDDANNELSER

**En meget stor del af folkeskolens elever har ikke adgang til de videregående uddannelser. Grundet manglende kompetencer i f. eks de sproglige fag har mange børn og unge således ikke lige adgang til de videregående uddannelser.**

De fleste uddannelser i Grønland foregår på dansk. Adgangskravene er derfor et minimumsniveau i sprogene dansk og engelsk. I 2015 var det "lige under halvdelen (48,8 %) af årgangens 10. klasses elever, hvis præstation er utilstrækkelig (F-FX) eller kun netop tilstrækkelig (E) til at demonstrere den minimalt acceptable grad af fagets mål" (Inerisaavik, 2015).

Til sammenligning ligger tallet i engelsk på 61,6 % (FX/F: 38,4 % og E: 23,2 %) og det vurderes at en alt for stor andel af eleverne på en årgang, der afslutter folkeskolen, ikke har karakterer i engelsk som er adgangsgivende til en ungdomsuddannelse (ibid.).

Udover de manglende kompetencer i de sproglige fag, bemærker Børnetaalsmanden ud fra sine høringer på kysten, at skolerne mangler ressourcer til at kunne give den rette specialpædagogiske og socialpædagogiske bistand, som mange af børnene har brug for. Dette skal ses i lyset af det store antal børn, som er omsorgssvigtede i Grønland. Disse børn og unge har ligeledes ulige adgang til at blive forberedt til en videregående uddannelse.

## KLØFTEN MELLEML BY- OG BYGDESKOLER

**Det er den grønlandske regerings ansvar at sikre, at de grønlandske børn efter endt folkeskole fortsætter med videre uddannelse. Grundet sproglige udfordringer i undervisningssammenhænge samt mangel på uddannede lærere, oplever bygdeelever større udfordringer med muligheder for videreuddannelse end elever fra byer.**

I skoleåret 2014/2015 var der i alt 83 skoler med indskrevne elever. 23 af disse var i byerne, mens 60 skoler befandt sig i bygderne (Inerisaavik, 2015). I skoleåret 2014/2015 var over halvdelen af lærerne timelærere. Dette står i kontrast til byerne, hvor knap 80 % af lærerne er uddannede (Departementet for Uddannelse og Forskning, 2011). Dette skaber stor variation i kvaliteten af undervisning mellem by og bygd (ibid.).

## UNDERVISNING OG RESULTATER

I rapporten "Analyser og resultater af trintest 2014 i den grønlandske folkeskole" fremgår det, at bygdeelever klarer sig bedre i faget grønlandsk, lige så godt i matematik, men dårligere i fremmedsprogfagene dansk og engelsk (Inerisaavik, 2015). Det bemærkes dog, at de gennemsnitlige trintestresultater dækker over store forskelle bygdeskolerne imellem (Inerisaavik, 2015). Den umiddelbare årsag til de bedre resultater i faget grønlandsk er, at sproget er mere udbredt i bygderne. Dette er problematisk, da undervisningen på mange videre uddannelsesforløb foregår på dansk (Departementet for Uddannelse og Forskning, 2011). **Bygdeelevernes kundskaber i fremmedsprogene er afgørende for deres muligheder for at videreuddanne sig, hvorfor de risikerer at blive afskåret fra mulighederne for uddannelse.**

## SPECIALUNDERVISNING

MIO er opmærksom på, at der i henhold til Inatsiartutlov nr. 15 af 3. december 2012 om folkeskolen skal tilbydes specialundervisning af lærere med speciallærereuddannelse til elever som skal have specialundervisning. MIO er af lærernes fagforening blevet gjort opmærksom på, at der endnu mangler uddannede lærere til dette område, ligesom der mangler en fælles definition og forståelse af elever med særlige behov.

## 8.2 Mål for uddannelse også med henvisning til kvaliteten af uddannelse (art. 29)

### UNGEMÅLGRUPPEN

**Den grønlandske regering beretter i statsrapporten om, hvor stor en andel af grønlandske unge mellem 16-18 år, der ikke er i gang med en uddannelse. MIO efterspørger på den baggrund yderligere afdækning og inddragelse af denne gruppe samt igangsættelse af målrettede indsatser for at få flere unge videre i uddannelsessystemet. MIO efterspørger derudover undersøgelser af årsagerne til, at så stor en andel af de 16-18 årige ikke er i gang med en uddannelse, samt hvorfor denne gruppe gennem de sidste år er steget.**

Der findes forskellige definitioner for betegnelsen "ungemålgruppen". I Naalakkersuisuts Politisk- Økonomiske Beretning 2016 defineres ungemålgruppen som unge mellem 16-18 år, der hverken er under ungdomsuddannelse eller på efterskole. Denne gruppe udgjorde i 2014 63,5 % af samtlige unge i Grønland (Finansdepartementet, 2016). Defineres ungemålgruppen som unge, der hverken er under uddannelse eller i beskæftigelse, er denne samlet set steget fra ca. 44 % i 2009, til ca. 52 % i 2014 (Finansdepartementet, 2016). I Naalakkersuisuts Uddannelsesplan II fra 2016 præsenteres Selvstyrets mål for udviklingen af gruppen. Heraf fremgår målet om at reducere andelen af unge i denne gruppe til 25 % i 2024. Initiativer for at opnå dette inkluderer bl.a. ophold på højskoler og efterskoler (Departementet for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke, 2016). **MIO anbefaler, at der arbejdes yderligere på at afdække sammensætningen af ungemålgruppen. Dette grundet den begrænsede viden, der i dag eksisterer om, hvem de unge i målgruppen er, hvorfor de havner der, og hvilke behov de har.** Derfor efterspørger MIO i højere grad initiativer, som tager udgangspunkt i den enkelte unge og den livssituation vedkommende står i, for bedre at kunne hjælpe vedkommende videre.

### 8.3 Kulturelle rettigheder til børn tilhørende grupper af indfødte og minoriteter (art. 30)

Alle børn i Grønland, uanset bosted, sprog eller kulturel baggrund, har ret til uddannelse jf. General Comment No. 11 (2009). Selvstyret skal sikre foranstaltninger der gør det muligt for alle børn, uanset bosted, sprog eller kulturel baggrund, at gennemføre en grunduddannelse, der forbereder dem til videre uddannelser.

### 8.4 Hvile, leg, fritid, rekreation samt kulturelle og kunstneriske aktiviteter (art. 31)

MIO henviser til afsnit 6.5 Forældres fælles ansvar, bistand til forældre og omsorgsforanstaltninger til børn (art. 18).

## Anbefalinger til Uddannelse, fritid og kulturelle aktiviteter

### MIO ANBEFALER AT CRC STILLER FØLGENDE SPØRGSMÅL TIL SELVSTYRET I GRØNLAND:

- Hvordan vil Selvstyret sikre, at alle børn og unge uanset bosted, sprog eller kultur bliver forberedt til uddannelse?
- Hvordan vil Selvstyret sikre, at elever der har behov for specialundervisning modtager undervisning af lærere med de nødvendige kvalifikationer?
- Vil Selvstyret ved at inddrage ungemålgruppen afdække barrierer i forhold til at komme videre i uddannelse?

## 9 SPECIELLE BESKYTTELSES-FORANSTALTNINGER

Følgende er MIO's kommentarer til Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport afsnit IX.A., IX.B., IX.C. og IX.D. samt X. om special protection measures.

MIO henviser til afsnit 7.5 Levestandard og foranstaltninger, herunder programmer materiel bistand og støtte med hensyn til ernæring, beklædning og bolig, for at sikre barnets fysiske, psykiske, åndelige, moralske og sociale udvikling og reducere fattigdom og ulighed (art. 27, paras. 1–3) vedr. genhusning af børn.

### 9.1 Børn uden for deres hjemland, der søger beskyttelse som flygtninge, uledsagede asylsøgende børn, internt fordrevne børn, indvandrerbørn og børn ramt af migration (art. 22)

Ingen kommentarer til Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport.

## 9.2 Børn tilhørende grupper af indfødte og minoriteter (art. 30)

### INUIT

Det grønlandske folk er en del af det oprindelige folkefærd Inuit. Efter Selvstyrets indførelse har Grønland anerkendt at være forpligtet til at skulle implementere ILO C169 og FN's Erklæring om Oprindelige Folks Rettigheder, eksempelvis i forbindelse med den seneste rapportering under FN's UPR (Universal Periodic Review) proces februar 2011, hvor den grønlandske regering skriver: "*F. Indigenous peoples 108. On 18 January 1996, at the request of Greenland, Denmark ratified ILO Convention No. 169 of 27 June 1989 Concerning Indigenous and Tribal Peoples in Independent Countries. Greenland reports jointly with Denmark to the Convention.*

Inuit udgøres af mange forskellige kulturer; dette gælder også internt i Grønland. Landets størrelse *gør, at der er stor forskel på*, hvordan folk i nord, øst og syd/vest lever. **MIO vil dog gøre opmærksom på, at børn og unge lever tæt med naturen, med deres egne traditioner og uden samme muligheder for uddannelse, information og social- og sundhedsydelser.**

MIO henviser ydermere til afsnit 6.6 Børn afskåret fra familieliv (art. 20) om Retten til kulturel identitet i forbindelse med anbringelse samt afsnit 8.3 Kulturelle rettigheder til børn tilhørende grupper af indfødte og minoriteter (art. 30).

## 9.3 Økonomisk udnyttelse, herunder børnearbejde, med særlig henvisning til gældende lavalder (art. 32)

Ingen kommentarer til Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport.

## 9.4 Anvendelse af børn til ulovlig produktion af og handel med narkotika og psykotrope stoffer (art. 33)

Ingen kommentarer til Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport.

## 9.5 Seksuel udnyttelse og overgreb (art. 34)

"Greenland requested in 2012 that Denmark took steps to revoke/abrogate the territorial reservation for Greenland to the optional protocol to the Convention on the Rights of the Child on the sale of children, child prostitution and child pornography. This request has not yet been met" (Grønland Råd for Menneskerettigheder, 2015). **MIO anbefaler at Grønland tilslutter sig denne protokol.**

I Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport beskrives det, at børn prostituerer sig for materielle ting. MIO kan bekræfte dette og er gennem rådgivende samtaler velvidende om, at et fåtal af børn og unge tilbyder seksuelle ydelser til fordel for materielle ting som cigaretter, alkohol og taletidskort til deres mobiltelefon. Der findes dog ikke nogle officielle statistiske oplysninger herom.

I 2014 findes der 52 overtrædelser af Kriminalloven af kønsligt forhold til børn under 15 år og 7 overtrædelser vedrørende kønsligt forhold ved forførelse af person under 18 år (www.politi.gl).

Der bør sikres løbende data omkring omfanget af seksuelle overgreb mod børn, herunder **omstændigheder og kategorier af overgreb.**

**Området om seksuelle overgreb er yderligere kommenteret i afsnit 5.1 Misbrug og vanrøgt, inklusiv fysisk og psykisk bedring og social reintegrations (arts. 19 and 39).**

## 9.6 Salg, handel (trafficking) og bortførelse (art. 35)

Grønland er nu tiltrådt Haagerkonventionen. MIO har ingen yderligere kommentarer til Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport.

## 9.7 Andre former for udnyttelse (art. 36)

MIO henviser til afsnit 5.1 Misbrug og vanrøgt, inklusiv fysisk og psykisk bedring og social reintegration (arts. 19 and 39) og afsnit 9.5 Seksuel udnyttelse og overgreb (art. 34).

## 9.8 Domfældelse af børn, især forbuddet mod dødsstraf og livsvarigt fængsel (art. 37 (a)), og alternative sanktioner baseret på en genoprettende tilgang

Det grønlandske system beror sig på en Kriminallov og foranstaltninger fremfor en straffelov som set f.eks. i Danmark (Balvig). Dette giver sig bl.a. til udtryk i Isikkivik, Grønlands eneste sikrede institution for unge kriminelle, hvor der arbejdes målrettet med at give de unge indsigt i eget problemfelt, med udgangspunkt i de unges handleplan og i samarbejde med de unges forældre.

I 2015 udgør unge personer under 14 år 0,6 pct. af det samlede antal fældende afgørelser for personer under 19 år. Foranstaltningen "underretning til de sociale myndigheder" gives til personer under 15 år med en fældende afgørelse. Personer på 18 år udgør den største andel af unge personer med en fældende afgørelse med 19 pct. De hyppigste foranstaltninger, der gives personer under 19 år, er bøde og underretning af sociale myndigheder, hvilket udgør 34 pct. af alle foranstaltninger i 2015 (Grønlands Statistik, 2016).

Siden åbningen af Isikkivik i 2014 har der ikke været placeret unge under 18 år på nogle af anstalterne i Grønland (Forstander, Isikkivik). De unge anbringes adskilt fra voksne, som FN's Konvention om Barnets Rettigheder artikel 37 (c) foreskriver det. Hvis unge anbringes i anstalter, er det kun i en kort periode, indtil en egnet socialpædagogisk anbringelse

kan finde sted (Politimesteren i Grønland; Direktør i Kriminalforsorgen). I 2014 var der to indskrivninger i den sikrede afdeling (samt en udskrivning), i 2015 tre indskrivninger (fire udskrivninger) og i 2016 indtil nu fire (to udskrivninger) (Isikkivik). Der har til d.d. ikke været venteliste til den sikrede afdeling (ibid.). De unge i denne afdeling er mellem 15-17 år.

Personalet omkring de unge fungerer primært som rådgivere og støttepersoner fremfor opdragere (Isikkivik). **MIO finder det anbefalelsesværdigt, at personalet der arbejder med unge er særligt uddannede indenfor det socialpædagogiske område. Ligesom det er vigtigt, at de har kompetencerne til at koordinere indsatserne for de unge under anbringelse og efter løsladelse. Det er vigtigt at anbringelsen får et resocialiserende sigte. MIO følger udviklingen.**

## 9.9 Frihedsberøvede børn, og foranstaltninger til at sikre, at enhver anholdelse, tilbageholdelse eller fængsling af et barn skal anvendes som en sidste udvej og i kortest mulige passende tid, samt at juridisk og anden bistand straks leveres (art. 37 (b)-(d))

Til den sidste periodiske rapport anbefalede CRC, at der blev fastlagt betingelser for tilbageholdelse af personer under 18 år og man så vidt muligt begrænsede varigheden af tilbageholdelsen samt forbød isolation af disse (Hansen, 2014). Ifølge Kriminalforsorgen i Grønland er der i dag en holdning om, at anbringelse af unge under 18 år i anstalt skal undgås. Unge anbringes kun i anstalter med voksne, såfremt de afventer et egnet anbringelsessted - og dette kun i et meget begrænset tidsperspektiv og ofte kun afhængigt af de interne transportforhold i landet (Direktør i Kriminalforsorgen). Oprettelsen af Isikkivik synes at have haft en positiv effekt for ikke at anbringe unge i anstalter. De unge, der anbringes i Isikkivik, er ofte kendt af de sociale myndigheder, før de anbringes og kommer fra socialt udsatte familier (ibid.). **MIO finder det vigtigt at sikre beskyttelse af den unge, fra denne bliver tilbageholdt, til vedkommende anbringes.**

MIO henviser til afsnit 9.8 vedrørende yderligere oplysninger om børn og unge i politiets forvaring.



## 9.10 Børn i væbnede konflikter (art. 38), herunder fysisk og psykisk helbredelse og resocialisering (art. 39)

Ingen kommentarer til Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport.

## 9.11 Fysisk og psykisk helbredelse og resocialisering (art. 39)

MIO henviser til 9.8 Domfældelse af børn, især forbuddet mod dødsstraf og livsvarigt fængsel (art. 37 (a)), og alternative sanktioner baseret på en genoprettende tilgang.

## 9.12 Administration af ungdomsretspleje (art. 40), at der findes specialiserede og særskilte domstole og den gældende kriminelle lavalder

Justitsområde er ikke hjemtaget og varetages endnu af de danske myndigheder. Under justitsområdet hører Rådet for Grønlands Retsvæsen.

## Anbefalinger til Specielle beskyttelsesforanstaltninger

### MIO ANBEFALER AT CRC STILLER FØLGENDE SPØRGSMÅL TIL SELVSTYRET I GRØNLAND:

- Vil Grønland tilslutte sig the optional protocol to the Convention on the Rights of the Child on the sale of children, child prostitution and child pornography?
- Vil Selvstyret sikre løbende data omkring omfanget af seksuelle overgreb mod børn, herunder omstændigheder og kategorier af overgreb?
- Hvordan vil Selvstyret sikre, at unge i sikrede institutioner mødes af personale med kompetencer til at arbejde med resocialisering?

# KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER

## KONKLUSIONER

MIO anerkender Selvstyrets tiltag og ideer til at bedre vilkårene for børn og unge i Grønland, men stiller sig samtidig undrende overfor, at Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport ikke beskriver eller forholder sig til mange af udfordringerne med implementering af konventionen i praksis på alle samfundsniveauer; landsdækkende, kommunalt og lokalt.

Data og statistikker bør endvidere fremgå tydeligere i rapporten, for at give CRC et klart og tydeligt billede af omfanget af børn og unge, der oplever misbrug, vold, overgreb og svigt, ligesom en beskrivelse af anbringelses- og uddannelsesområdet bør fremstå tydeligere i forhold til det skel, der ses mellem konventionen, lovgivning og praksis.

MIO ser i Grønland store udfordringer med, at Selvstyret lever op til særligt FN's Konvention om Barnets Rettigheder om beskyttelse (artikel 19) samt udfordringer med at sikre børn og unge gennem passende uddannelse (artikel 29), der forbereder dem til at leve et ansvarligt og sundt liv. Der bør med inddragelse af lokalbefolkningen være et øget fokus på regionale og lokale strategier og tiltag, der kan være med til at fremme lige adgang for alle børn og unge i landet uanset bosted, sprog eller kultur. Dette vil gøre en implementering af de mange gode tiltag meningsfulde og øge beskyttelse og hjælp til børn og unge.

MIO ser desuden et behov for, at området for dataindsamling og statistik løftes og sikres, således fremtidige tiltag bunder i viden og analyser af aktuelle forhold.

MIO takker for muligheden for at skrive denne parallelrapport til afsnittet i Rigsfællesskabets 5. periodiske rapport om Grønland og på denne måde være med til at styrke børns og unges rettigheder i Grønland, særligt deres ret til lige adgang og beskyttelse.

Nedenfor findes en samlet oversigt over MIO's anbefalinger til CRC.

## **Anbefalinger til Gennemførelsesforanstaltninger (art. 4, 42, 44(6)):**

- Hvilke tiltag gøres der for at styrke dataindsamling og følge op på undersøgelser.
- Hvordan sikres det, at gabet mellem FN's Konvention om Barnets Rettigheder og praksis mindskes?
- Påtænker Grønland at tiltræde den Valgfrie protokol af 28. februar 2012 til FN's Konvention om Barnets Rettigheder vedrørende individuel klageadgang.
- Påtænker Grønland, at FN's Konvention om Barnets Rettigheder bliver en fast del af curriculum på relevante uddannelser.

## **Anbefalinger til Generelle principper:**

- Vil Selvstyret arbejde for at der udarbejdes handleplaner i samarbejde med kommunerne for hvordan gældende lovgivning sikres, herunder i forhold til inddragelse?
- Vil Selvstyret udarbejde en plan for kompetenceudvikling af det socialfaglige personale på børneområdet?
- Vil Selvstyret arbejde for, at børn og ungeområdet opprioriteres i Naalakkersuisut og kommunernes prioritering af ressourcer?
- Vil Selvstyret arbejde for, at Grønland reviderer diskriminationslovgivningen og udarbejder en samlet lov, som beskytter alle grupper mod diskrimination, inden for såvel som uden for arbejdsmarkedet.
- Vil Selvstyret sikre fast finansiering af nationale rådgivningslinjer samt en forøgelse af åbningstiderne hertil?
- Vil Selvstyret udarbejde regionale og lokale strategier i samarbejde med lokalbefolkningen til nedbringelse af antallet af selvmord?

## **Anbefalinger til Frihedsrettigheder m.v.**

- Hvordan vil Selvstyret styrke børns adgang til information uanset hvor man er bosat i landet?
- Hvordan vil Selvstyret sikre målrettede indsatser og lige adgang til hjælp og resocialisering efter svigt, misbrug, vold og overgreb?

## **Anbefalinger til afsnittet Vold mod børn:**

- Vil Selvstyret igangsætte forebyggende kampagner om vold og overgreb rettet direkte til børn og unge?
- Hvilke tiltag vil Selvstyret iværksættes med henblik på at forebygge vold og overgreb, så børn ikke udsættes for eller bliver vidne til vold eller overgreb.
- Hvordan vil Selvstyret sikre hjælp og resocialisering til børn og unge som oplever vold, herunder psykisk vold, og overgreb?
- Vil Selvstyret udarbejde regionale og lokale strategier for misbrug i samarbejde med lokalbefolkningen, således indsatser herfor får bedst mulig effekt?

## **Anbefalinger til Familieliv samt alternativ omsorg:**

- Vil Selvstyret prioritere tidlige indsatser og herunder etablere familieskoler til styrkelse af forældrekompetencer?
- Hvordan vil Selvstyret arbejde for at mindske antallet af anbringelser af børn og unge?
- Hvordan vil Selvstyret fremadrettet sikre løbende data på området for anbringelser af børn og unge?
- Hvordan vil selvstyret sikre regelmæssige tilsyn med børn i anbringelse, dette både på døgninstitution og i plejefamilier?
- Hvordan vil Selvstyret sikres børn på elevhjem særlig beskyttelse og bistand?

## Anbefalinger til Handicap, Grundlæggende Sundhed og Velfærd:

- Hvordan vil Selvstyret sikre lige adgang til sundhedsydelse for alle børn i Grønland?
- Arbejdes der på, at der skabes en børneafdeling med særlige kompetencer i forhold til børn?
- Er der løbende tiltag for at monitorere social ulighed i sundhed?
- Foreligger der sundhedspolitikker på daginstitutions- og skoleområdet?
- Vil Selvstyret prioritere øget fokus på data og indsatser på handicapområdet?
- Hvordan vil Selvstyret sikre, at børn med handicap får ret og mulighed for frit at udtrykke deres mening om behandling, service og støtte?
- Hvordan vil Selvstyret sikre kompetencer til alle lærere i forhold til børn med særlige behov?
- Vil Selvstyret udarbejde regionale og lokale strategier for forebyggelse og behandling til børn og unge med mhp. at nedbringe antallet af selvmord?
- Vil Selvstyret pba. antallet af aborter og kønssygdomme udarbejde regionale og lokale strategier for indsatser i forhold til seksualitet og seksualvejledning?
- Vil Selvstyret sikre tilgængelige data på det børnepsykiatriske område mhp. at kunne lave målrettede indsatser?
- Påtænker Selvstyret at iværksætte målrettede indsatser for at mindske social ulighed og arbejder Selvstyret fortsat på at fastsætte en fattigdomsgrænse?
- Hvordan vil Selvstyret sikre trygge opvækstvilkår til børn af forældre, der er hjemløse?
- Arbejder Selvstyret på, at oprette misbrugsbehandling målrettet børn og unge med eget misbrug?

## Anbefalinger til Uddannelse, fritid og kulturelle aktiviteter:

- Hvordan vil Selvstyret sikre, at alle børn og unge uanset bosted, sprog eller kultur bliver forberedt til uddannelse?
- Hvordan vil Selvstyret sikre, at elever der har behov for specialundervisning modtager undervisning af lærere med de nødvendige kvalifikationer?
- Vil Selvstyret ved at inddrage ungemålgruppen afdække barrierer i forhold til at komme videre i uddannelse?

## Anbefalinger til Specielle beskyttelsesforanstaltninger:

- Vil Grønland tilslutte sig the optional protocol to the Convention on the Rights of the Child on the sale of children, child prostitution and child pornography?
- Vil Selvstyret sikre løbende data omkring omfanget af seksuelle overgreb mod børn, herunder omstændigheder og kategorier af overgreb?
- Hvordan vil Selvstyret sikre, at unge i sikrede institutioner mødes af personale med kompetencer til at arbejde med resocialisering?

# REFERENCELISTE

Andersen, Hans Thor & Knud Erik Hansen (2013): Hjemløshed i Grønland 2013. Statens Byggeforskningsinstitut, Aalborg Universitet. Tilgængelig på: <http://www.sbi.dk/boligforhold/boliger/hjemloshed-i-gronland/hjemloshed-i-gronland-1> .

Angerlarsimaffik Isikkivik.

Allerup, Peter et al. (2015): Analyser og resultater af Trintest 2014 i den grønlandske folkeskole. Inerisaavik. Tilgængelig på: [http://www.inerisaavik.gl/fileadmin/user\\_upload/Inerisaavik/Publikation\\_dk/TRINTESTRAPPORT\\_2014\\_da.pdf](http://www.inerisaavik.gl/fileadmin/user_upload/Inerisaavik/Publikation_dk/TRINTESTRAPPORT_2014_da.pdf)

Balvig, F.: Kriminalitet og retsbevidsthed – i Grønland. [www.jusititsministeriet.dk](http://www.jusititsministeriet.dk)

Bengtsson T., Jakobsen T. (2009): Institutionsanbringelse af unge i norden – en komparativ undersøgelse lovgrundlag, institutionsformer og udviklingstendenser. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, København.

Bjerregaard P., Aidt E. (2010): Levevilkår, livsstil og helbred. Befolkningsundersøgelsen i Grønland 2005-2009. Statens Institut for Folkesundhed, Grønlands Selvstyre, København.

Bjerregaard P., Niclasen B., Frederiksen N., Aidt E. (2015): Hvordan går det? Folkesundhed i Grønland 2014. Departementet for Sundhed, Nuuk.

Bjerregaard, P. & Viskum Lytken Larsen. C. (2015): Time trend by region of suicides and suicidal thoughts among Greenland Inuit. *Int J Circumpolar Health* 2015 Feb 19;74:26053. doi: 10.3402/ijch.v74.26053. eCollection 2015.

Christensen E., Baviskar S. (2015): Unge i Grønland - Med fokus på seksualitet og seksuelle overgreb. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, København.

Christensen et al. (2008): Børn i Grønland. En kortlægning af 0-14-årige børns og familiers trivsel. SFI.

Cecilia Petrine Pedersen & Peter Bjerregaard (2012): Det svære ungdomsliv, unges trivsel i Grønland 2011 - en undersøgelse om de ældste folkeskoleelever. SIF.

Curtis T., Larsen H. B., Helweg-Larsen K., Pedersen C. P., Olesen I., Sørensen K., Jørgensen M., Bjerregaard P. (2006): Unges Trivsel i Grønland 2004. INUSSUK – Arktisk forskningsjournal 1, Nuuk.

Danmarks Evalueringsinstitut (2015): Grønlands folkeskole - Evaluering 2015. Publikationen er kun udgivet i elektronisk form på: [www.eva.dk](http://www.eva.dk) og [www.Naalakkersuisut.gl](http://www.Naalakkersuisut.gl) .

Deloitte (2011): Analyse og evaluering af døgninstitutionsområdet. Deloitte Business Consulting A/S, København.

Departement for familie og sundhed (2008): Hjemløs i Grønland - et skøn over samtlige kommuners hjemløse Tilgængelig på: <http://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Publications/Familie/DK/Hjeml%C3%B8se%20i%20Gr%C3%B8nland.pdf>

Departementet for Familie, Ligestilling og Sociale Anliggender (2015): REJSEHOLDET - Behandling af voksne med senfølger efter seksuelle overgreb i barndommen. Grønlands Selvstyre.

Departementet for Familie og Justitsvæsen (2015): Afdækning Handleplaner Anbragte Børn og Unge. Grønlands Selvstyre.

Departementet for Familie og Justitsvæsen (2016): Tilsynsrapport, juridisk sektortilsyn.

Departement for Sundhed (2012): Naalakkersuisuts strategier og målsætninger for folkesundheden 2013-2019 Inuuneritta II. Grønlands Selvstyre.

Departementet for Sundhed og Infrastruktur (2013): National strategi for selvmordsforebyggelse i Grønland 2013-2019. Grønlands Selvstyre.

Departementet for Uddannelse og Forskning (2011): Redegørelse om Skolehjem - Overvejelser og anbefalinger om overgang fra bygdeskoler til byskoler 2011. Grønlands Selvstyre. Tilgængelig på: [http://dk.vintage.nanoq.gl/Emner/Landsstyre/Departementer/Departement\\_for\\_uddannelse\\_kultur\\_kirke\\_ligestilling/Departement\\_for\\_uddannelse/KIIN\\_styrelse/~media/nanoq/KIIP/PDF\\_filer/skole/Redeg%C3%B8relsen%20om%20skolehjem.ashx](http://dk.vintage.nanoq.gl/Emner/Landsstyre/Departementer/Departement_for_uddannelse_kultur_kirke_ligestilling/Departement_for_uddannelse/KIIN_styrelse/~media/nanoq/KIIP/PDF_filer/skole/Redeg%C3%B8relsen%20om%20skolehjem.ashx)

Departementet for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke (2016): Naalakkersuisuts Uddannelsesplan II 2016. Grønlands Selvstyre. Tilgængelig på: <http://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Uddannelse/DK/Uddannelsesplaner/Uddannelsesplan%20II%202016%20web.pdf>

Finansdepartementet (2016): Politisk – Økonomisk Beretning 2016. Grønlands Selvstyre. Tilgængelig på: [http://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Finans/DK/Politisk%20Økonomisk%20Beretning/p%C3%B8b\\_dk\\_2016.pdf](http://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Finans/DK/Politisk%20Økonomisk%20Beretning/p%C3%B8b_dk_2016.pdf)

Grønlands Selvstyre (2016): Forslag til finanslov for 2017.

Grønlands Statistik 2016. Tilgængelig på: [www.stat.gl](http://www.stat.gl).

Guldborg, C (2014): Evaluering af Saaffik. Grønlands Selvstyre.

Hansen, T.T. (2014): Gennemgang af internationale konventioners betydning for barnets rettigheder i Grønland. Grønlands Råd for Menneskerettigheder.

HRC Greenland (2015): Universal Periodic Review of Denmark 24th session of the UN Human Rights Council 2016 Greenland Stakeholder Submission by. Grønland Råd for Menneskerettigheder.

International Journal of Circumpolar Health (2015): Time trend by region of suicides and suicidal thoughts among Greenland Inuit. Bjerregaard, Peter & Christina Viskum Lytken Pedersen. Tilgængelig på: <http://www.circumpolarhealthjournal.net/index.php/ijch/article/view/26053/0#sidebarRTAuthorBios>

INI.gl 2016. Tilgængelig på: [www.ini.gl](http://www.ini.gl).

Jensen, Ellen og Hindby, Lone (2015): Folkeskolen i Grønland, 2014-2015. Inerisaavik. Tilgængelig på: <http://www.inerisaavik.gl/inerisaavik/nyheder/nyhed/sommerferieloesning-folkeskolen-i-groenland-2014-2015/9a5b533cedc0d4d543d1e0e1bec5c84a/>

Jentzsch, C.K. (2014): MIO's viden om børn og unge. Rapporter og undersøgelser 2004-2014. MIO.

Kriminalforsorgen, hovedkontoret.

Landslægeembedet 2016. Tilgængelig på: [www.nun.gl](http://www.nun.gl).

MIO (2016): "Pas på mig" Børnetalsmandens høring af børn og voksne borgere om børns vilkår i Tasiilaq – set i forhold til Børns Rettigheder.

MIO (2015): Børns brug af internet og sociale medier. En spørgeskemaundersøgelse af grønlandske 6.-7. klasser.

Nielsen S. L. og Wulff S. (2007a): Børn med afsavn – Interviewundersøgelse med børn og forældre i familier med knap økonomi. Børns Levestandard i Grønland del 1. MIPI – Videnscenter om Børn og Unge, Nuuk.

Nielsen S. L. og Wulff S. (2007): Børnefattigdom i Grønland – en statistisk analyse af indkomstdata for husstande med børn Børns Levestandard i Grønland – del 2. MIPI – Videnscenter om Børn og Unge, Nuuk.

Nielsen S. L. og Wulff S. (2007b): FN's Børnekonvention og barnets ret til en tilstrækkelig levestandard. Børns Levestandard i Grønland del 3. MIPI – Videnscenter om Børn og Unge, Nuuk.

Olesen T., Holm J. (2013): Et menneske er et menneske – lige meget hvor lille det er. MIO, Nuuk.

Olesen T. (2014): Fra lov til praksis. En undersøgelse af vikårene for det sociale arbejde med børn. MIO, Nuuk.

Pedersen C., Gohr C., Olesen I. (2014): Som ringe i vandet. Baselineundersøgelse – Befolkningens viden om og holdning til seksuelle overgreb. Bedre Børneliv, Nuuk.

Pedersen, C. P.; Mikkelsen, S. S. & Bjerregaard, P. (2013): Ingen børn skal vokse op i fattigdom. Statens Institut for Folkesundhed. Grønlands Statistik. MIO.

Politiet i Grønland.

Rønne; Niclasen & Blaabjerg (2011): Nøgletal om børn og unge i Grønland 2011. MIPI – Videnscenter om Børn og Unge, Nuuk.

Skatte- og Velfærdscommissionen (2011): Børn og unge, 2011. Tilgængelig på: <http://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Finans/DK/Betaenkning/Baggrundsmateriale%20B%C3%B8rn%20og%20Unge.pdf>

UN (2009): Genel Comment No. 11 (2009).

# BILAG

## 1

### Information om den generelle situation i Grønland

Børn og unge i byer og bygder lever under meget forskellige forhold. Af det samlede befolkningstal er 13,913 børn (Grønlands Statistik, 2016). De geografiske forhold giver nogle særlige udfordringer ift. infrastruktur, idet det kun er muligt at rejse mellem bosteder med fly eller båd, ligesom adgang til internet er bekostelig afhængigt af om dette er via søkabel, radiokæde eller satellit. Disse forhold spiller også ind på de tilbud, der gives til børn og unge og betyder en vis forskel mellem by og bygd, samt gør det svært at implementere politikker og strategier.

I Grønland er især rusdrikning udbredt, og befolkningsundersøgelsen fra 2014 viser, at 48 % af befolkningen rusdrikker mindst én gang om måneden (Bjerregaard, Niclasen, Frederiksen og Aidt 2015). Det anslås, at 27 % af alle børn er udsat for omsorgssvigt i større eller mindre grad (Christensen m.fl. 2008). 4,2 % af alle børn og unge var i 2015 anbragt uden for hjemmet (Departementet for Familie og Justitsvæsen, 2015). Gennemsnitsalderen for døgninstitutionsanbragte børn var i 2010 13,7 år (Skatte- og Velfærdskommissionen, 2011). I undersøgelsen "Unge trivsel i Grønland 2011" fremgår det, at 9,4 % af drengene og 32 % af pigerne har været udsat for et seksuelt overgreb eller en seksuel krænkelse af en voksen og/eller en jævnaldrende (Pedersen og Bjerregaard 2012). Grønland har et højt antal aborter; i 2013 oversteg antallet af aborter, antallet af fødsler. Antallet af aborter lå i 2014 på 865, heraf 12,5 % blandt mindreårige (Grønlands Statistisk, 2016). I perioden 1970-2011 blev der gennemsnitligt begået 40 selvmord om året (Bjerregaard & Larsen, 2015). Set i forhold til befolkningens størrelse begår 7,4 gange så mange selvmord i Grønland som i Danmark. Fra 1990-2013 har 141 børn og unge i aldersgruppen 11-17 år taget deres eget liv (Grønlands Statistik [www.stat.gl](http://www.stat.gl)). Størstedelen af selvmord ses hos unge mænd i aldersgruppen 15-24 år (Rønne et al., 2011).

Arbejdsstyrken består af 26.764 personer i alderen 18-64. Arbejdsløsheden udgør 10,3 % af arbejdsstyrken. Gennemsnitsindkomsten på landsplan lå i 2014 på 218,491 dkr. mens den i byerne lå på 226,892 dkr. og 157,958 dkr. i bygderne. I 2014 modtog 17.287 personer på landsplan offentlig hjælp. Af disse modtog 8.606 sociale velfærdsydelse mens 3.254 modtog kontanthjælp (Grønlands Statistik, 2016). Omtrent én tredjedel af den grønlandske befolkning har en erhvervs-kompetencegivende uddannelse.

## 2

### **Anbringelse udenfor hjemmet**

Flere undersøgelser har påpeget, at der foreligger begrænset viden om antallet af anbragte børn og vilkårene for disse (Deloitte 2011, Bengtsson og Jakobsen 2009). Der er således et markant behov for mere og aktuel viden på området. "Analyse og evaluering af døgninstitutionsområdet" udarbejdet af Deloitte i 2011 viste, at der ikke foretages regelmæssig opfølgning på anbringelser fra kommunens side, men at det ofte er døgninstitutionen, der tager initiativ til dialog. I rapporten "Afdækning, Handleplaner, Anbragte børn og unge" samt nyeste tilsynsrapporter fra 2015-16 ses det, at opdateringen af handleplaner inden for anbringelsesområdet også forekommer mangelfuld. I forslaget til finanslov for 2017 fremgår det, at døgninstitutioner selv fastsætter deres pædagogiske linjer ud fra beboernes problemstillinger gennem de handleplaner, de modtager ved indskrivningen af børnene (Grønland Selvstyre, 2016). Dette må siges at blive problematisk, såfremt handleplanerne mangler. Særligt når de børn, der anbringes ofte er massivt omsorgssvigtede og har adskillige problematikker med sig (ibid.). Departementet for Familie- og Justitsvæsen nedsatte i den forbindelse i 2014 et rejseteam, som havde til opgave at støtte kommunernes socialforvaltninger med opstart og opdatering af handleplanerne (Grønlands Selvstyre 2015). Der er som beskrevet, dog stadig store udfordringer på dette område.

## Børnefattigdom og Genhusning af børn

Børnefattigdom er således en indgang til en lang række sociale problemstillinger for børn og unge og kan have alvorlige konsekvenser for deres udvikling og selvforståelse. Rapporten viser desuden, at 11,7 % af alle børn i Grønland levede i relativ fattigdom i 2010, defineret ved <50 % af medianindkomsten (19,8 % defineret ved <60 %). Derudover boede 40,5 % af alle børn i husstande, der modtog offentlig hjælp i 2010 (ibid).

”HBCS-undersøgelsen 2014” anvender antallet af børn, som går sulten i seng eller sulten i skole, som indikator på børnefattigdom. 17 % af børnene svarede i 2002 og 2006, at de ofte eller altid gik sultne i seng eller skole, mens andelen lå på 14 % i 2014. I undersøgelsen fremgår det desuden, at der er geografiske forskelle i andelen, der går sultne i seng eller skole: I hovedstaden Nuuk svarer 8 %, at de altid eller ofte går sultne i seng eller skole, mens det samme er gældende for 12 % i byer og 17 % i bygder i 2014 (Niclasen 2015). På kommunalt plan er der i to kommuner (Kommune Kujalleq og Qaasuitsup Kommunia) med en større andel fattige børn end landsgennemsnittet.

Rapporten ”Hjemløshed i Grønland” viser, at der hvert år er ca. 100 husstande, der udsættes fra deres bolig, primært grundet huslejerestancer. Heraf modtager omkring halvdelen et tilbud om genhusning, hvoraf børnefamilier prioriteres. Boligselskaberne i Grønland er ikke gennem lovgivningen forpligtede til at tilbyde genhusningsboliger til udsatte, men stiller typisk genhusningsboliger til rådighed (INI.gl). Som udgangspunkt får en husstand ét rum. Det betyder, at en familie med børn også kun får ét værelse at bo i.



## MIO anbefaler at CRC stiller følgende spørgsmål til Selvstyret i Grønland:

### Anbefalinger til Gennemførelsesforanstaltninger (art. 4, 42, 44(6)):

- Hvilke tiltag gøres der for at styrke dataindsamling og følge op på undersøgelser.
- Hvordan sikres det, at gabet mellem FN's Konvention om Barnets Rettigheder og praksis mindskes?
- Påtænker Grønland at tiltræde den Valgfrie protokol af 28. februar 2012 til FN's Konvention om Barnets Rettigheder vedrørende individuel klageadgang.
- Påtænker Grønland, at FN's Konvention om Barnets Rettigheder bliver en fast del af curriculum på relevante uddannelser.

### Anbefalinger til Generelle principper:

- Vil Selvstyret arbejde for at der udarbejdes handleplaner i samarbejde med kommunerne for hvordan gældende lovgivning sikres, herunder i forhold til inddragelse?
- Vil Selvstyret udarbejde en plan for kompetenceudvikling af det socialfaglige personale på børneområdet?
- Vil Selvstyret arbejde for, at børn og ungeområdet opprioriteres i Naalakkersuisut og kommunernes prioritering af ressourcer?
- Vil Selvstyret arbejde for, at Grønland reviderer diskriminationslovgivningen og udarbejder en samlet lov, som beskytter alle grupper mod diskrimination, inden for såvel som uden for arbejdsmarkedet.
- Vil Selvstyret sikre fast finansiering af nationale rådgivningslinjer samt en forøgelse af åbningstiderne hertil?
- Vil Selvstyret udarbejde regionale og lokale strategier i samarbejde med lokalbefolkningen til nedbringelse af antallet af selvmord?

### Anbefalinger til Frihedsrettigheder m.v.

- Hvordan vil Selvstyret styrke børns adgang til information uanset hvor man er bosat i landet?
- Hvordan vil Selvstyret sikre målrettede indsatser og lige adgang til hjælp og resocialisering efter svigt, misbrug, vold og overgreb?

### Anbefalinger til afsnittet Vold mod børn:

- Vil Selvstyret igangsætte forebyggende kampagner om vold og overgreb rettet direkte til børn og unge?
- Hvilke tiltag vil Selvstyret iværksættes med henblik på at forebygge vold og overgreb, så børn ikke udsættes for eller bliver vidne til vold eller overgreb.
- Hvordan vil Selvstyret sikre hjælp og resocialisering til børn og unge som oplever vold, herunder psykisk vold, og overgreb?
- Vil Selvstyret udarbejde regionale og lokale strategier for misbrug i samarbejde med lokalbefolkningen, således indsatser herfor får bedst mulig effekt?

### Anbefalinger til Familieliv samt alternativ omsorg:

- Vil Selvstyret prioritere tidlige indsatser og herunder etablere familieskoler til styrkelse af forældrekompetencer?
- Hvordan vil Selvstyret arbejde for at mindske antallet af anbringelser af børn og unge?
- Hvordan vil Selvstyret fremadrettet sikre løbende data på området for anbringelser af børn og unge?
- Hvordan vil selvstyret sikre regelmæssige tilsyn med børn i anbringelse, dette både på døgninstitution og i plejefamilier?

- Hvordan vil Selvstyret sikres børn på elevhjem særlig beskyttelse og bistand?

## Anbefalinger til Handicap, Grundlæggende Sundhed og Velfærd:

- Hvordan vil Selvstyret sikre lige adgang til sundhedsydelser for alle børn i Grønland?
- Arbejdes der på, at der skabe en børneafdeling med særlige kompetencer i forhold til børn?
- Er der løbende tiltag for at monitorere social ulighed i sundhed?
- Foreligger der sundhedspolitikker på daginstitutions- og skoleområdet?
- Vil Selvstyret prioritere øget fokus på data og indsatser på handicapområdet?
- Hvordan vil Selvstyret sikre, at børn med handicap får ret og mulighed for frit at udtrykke deres mening om behandling, service og støtte?
- Hvordan vil Selvstyret sikre kompetencer til alle lærere i forhold til børn med særlige behov?
- Vil Selvstyret udarbejde regionale og lokale strategier for forebyggelse og behandling til børn og unge med mhp. at nedbringe antallet af selvmord?
- Vil Selvstyret pba. antallet af aborter og kønssygdomme udarbejde regionale og lokale strategier for indsatser i forhold til seksualitet og seksualvejledning?
- Vil Selvstyret sikre tilgængelige data på det børnepsykiatriske område mhp. at kunne lave målrettede indsatser?
- Påtænker Selvstyret at iværksætte målrettede indsatser for at mindske social ulighed og arbejder Selvstyret fortsat på at fastsætte en fattigdomsgrænse?
- Hvordan vil Selvstyret sikre trygge opvækstvilkår til børn af forældre, der er hjemløse?
- Arbejder Selvstyret på, at oprette misbrugsbehandling målrettet børn og unge med eget misbrug?

## Anbefalinger til Uddannelse, fritid og kulturelle aktiviteter:

- Hvordan vil Selvstyret sikre, at alle børn og unge uanset bosted, sprog eller kultur bliver forberedt til uddannelse?
- Hvordan vil Selvstyret sikre, at elever der har behov for specialundervisning modtager undervisning af lærere med de nødvendige kvalifikationer?
- Vil Selvstyret ved at inddrage ungemålgruppen afdække barrierer i forhold til at komme videre i uddannelse?

## Anbefalinger til Specielle beskyttelsesforanstaltninger:

- Vil Grønland tilslutte sig the optional protocol to the Convention on the Rights of the Child on the sale of children, child prostitution and child pornography?
- Vil Selvstyret sikre løbende data omkring omfanget af seksuelle overgreb mod børn, herunder omstændigheder og kategorier af overgreb?
- Hvordan vil Selvstyret sikre, at unge i sikrede institutioner mødes af personale med kompetencer til at arbejde med resocialisering?